UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY
MAY 18 1921

Published and distributed under Permit (No. 739) autorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Massachusetts. By order of the President.
A. S. Burleson,
POSTMASTER GENERAL.

Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian National League of America
K. J. PAULAUSKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.50
To Foreign Countries $3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.

KAINA 5 CENTAI.

No. 19 — So. Boston, Mass., Gegužės (May) 12 d. 1921 m. — Metai VIII

Meksika Pripažino Lietuvą

LENKAI VIS PUOLA LIETUVĄ.

LENKAI SUKĖLĖ RIAUŠES VIRŠUTINĖJ SILEZIJOJ

PADĖKA ARGENTINAI.

Sutarties Projektas Dėlei Vilniaus jau Padarytas

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

MEKSIKOS RESPUBLIKA PRIPAŽINO PILNAI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ.

Meksikos Respublika, kaipo viena iš didžiųjų Amerikos respublikų, yra suteikusi pilną de jure Lietuvos Respublikos pripažinimą. Tai antras iš eilės Amerikoje pripažinimas.

Gegužės 5 dieną musų legacijos biuran tapo prisiųstas iš Meksikos Ambasados žemiau talpinamas laiškas ir įteiktos kortelės Meksikos Respublikos Atstovybės narių: Manuel C. Tellez, kaipo reikalų vedėjo, Juan B. Saldana, kaipo sekretoriaus, Manuel J. de Negri, kaipo antrojo ir Servando Barreza, kaipo trečiojo sekretoriaus. Adresuotas Lietuvos Atstovui Amerikoje, J. Vileišiui, laiškas yra tokio turinio:

Gerbiamas:—

Meksikos Respublikos Vyriausybė, kurios reikalus aš turiu garbės atstovauti šioje sostinėje, yra pavedusi pranešti Tamstai, jog ji, po tinkamo apsvarstymo Tamstos laiškų nuo vasario 2-ros ir 21-os dienų, š.m., adresuotų šiai Ambasadai, oficialiai pripažįstanti Lietuvos Respublikos nepriklausomybę.

Šiuomi meldžiu leisti man ištarti Tamstai mano ypatišką nusidžiaugimą, jog man prisiėjo tą žinią suteikti Tamstai ir drauge užtikrinti Tamstai, jog Meksikos liaudis ir Vyriausybė nepagailės by kokių pastangų palaikyti sutartinį ir draugijini ryšiai, kurie, kaip aš tikiu, visados užsiliks tarp Meksikos ir Lietuvos Respublikos liaudies ir Vyriausybės.

Naudodamos šia proga, meldžiu priimti mano tikros pagarbos užtikrinimą.

(Pasirašo) **Manuel C. Tellez.**

Apie tokį Meksikos Respublikos draugišką pareiškimą suteikta žinia Lietuvos Valdžiai.

Lietuvos Informacijų Biuras.
6-V-1921 m.

Sutarties Projektas dėlei Vilniaus jau padarytas. Derybos lietuvių su lenkais Brukselyje tęsiasi. Nauji lenkų kariuomenės žygiai užimtoje Lietuvoje. D-ras Purickis išvažiavęs Latvijon ir Estijon.

Šiomis dienomis yra gautos kelios "Eltos" telegramos. Svarbiausioji — tai trumpa ir pavėlinta žinia iš Briuselio:

"Lietuvos delegacija yra išdirbusi projektą sutarties su Lenkija dėlei Vilniaus. Ministeris Galvanauskas perstatysiąs šį projektą Paryžiuj, o T. Norus—Londone. Gegužės pirmą dieną jie grįžta į Briukselį. Derybos prasidės išnaujo šiomis dienomis. "Elta."

Ši telegrama buvo pasiųsta "progai pasitaikius" (kaipo end C. N.) ir buvo gauta gegužės 3 dieną.

Kuomet pionuojami sutarties projektai, tai iš lenkų užimtosios Lietuvos dalies priduodamos yra šios žinios:

"Gudų spaudos biuras praneša: nors lenkų agitatoriai, o tarp kitų ir Seimo narys kunigas Maciejevicz, šaukia: "remkite Lenkiją, kitaip badu mirsite," tačiau badaujantiems ukininkas dalyjo Amerikos maistą. Kovo 22 dieną buvo lenkų sušaudytas Žibalų klebonas kun. Lajauskas, važiavęs Vilniun. Jo lavonas rastas užkastas miške. Bus palaidotas Širvintuose.

Be to suteikiamos šios žinios: "Šventasis Tėvas pakėlė Kauno Katedrą Bazilica Minor. Balandžio 30 dieną d-ars Purickis išvažiavo Rygon ir Revelin. Jo sugrįžimo Ministerijos valdytoju yra paskirtas Balutis, kaipo Ministerio pareigas einantis.

"ELTA."

Lietuvos Informacijų Biuras.
Gegužės 4, 1921 m.

LENKAI SUKĖLĖ MAIŠTĄ SILEZIJOJE.

Lenkai padarė sukilimą Viršutinėje Silezijoje. Sukilimo ženklai jau buvo regėti užpereitą panedėlį, bet tikrasis Lenkijos įsiveržimas į Sideziją įvyko tarpe 11 ir 12 valandos nakčia,utarninke, gegužės 3 d., nes tada lenkų kareiviai, persirengę civiliai, įsiveržė iš Lenkijos į Sileziją — taip sako pulkininkas Cockerel, anglų komisionierius plebiscito klausime.

Sukilo kiek vietinių Silezijos gyventojų, bet kur kas daugiau įsiveržė ginkluotų minios ir užgrobė miestus Pietinėje ir Rytinėse Silezijoje.

Kaip žinia, kilo klausimas, kam turi buti priskirta Silezija — Vokietinai, ar Lenkijai? Nutarta klausimas išrišti plebiscitu — visuotinu balsavimu. Gavę galės išsireikšti, žmonės didele balsų didžiuma nutarė dėties prie Vokietijos, nors lenkai visaip agitavo savo pusei, o vokiečiams buvo statomos visokios periškados. Pagal sutarties, Silezija turėtų buti atiduota Vokietijai, kaipo laimėjusiai plebiscitą, bet pancuzai, kurie turi persvarą alijantų veikime, vis laikė lenkų pusę, kaip jie kad laiko ir Vilniaus klausime. Jie vilkino Silezijos atidavimą ištisas sąvaites ir da žadėjo lenkams atiduoti tam tikras (gal svarbiausias) Silezijos dalis.

Tuo tarpu lenkai, matyt, nesnaudė — jie rengė "sukilimą." Anglijos ir Italijos plebiscito komisionieriai atvirai pasako, kad Silezijos lenkų sukilimas yra nukaltas Varšavoje. Nes kam gi piltų patys prieš save žmonės, kurie nenorėjo ir verčiami balsuoti už prisidėjimą prie Lenkijos.

Žinoma, Lenkijos valdžia "nusitebėjo", išgirdus apie Silezijos "sukilimą", bet visas svietas gerai žino, kad tai yra Lenkijos intryga, kuriai Pracuzija pilnai pritaria.

"Sukilimą" padarė ir saujalė vietinių suorganizuotų lenkelių, bet visi planai ir ginkluota jiega atėjo iš Lenkijos. Iš Lenkijos į Sileziją įsiveržė tukstančiai organizuotų žmonių, pilnai apginkluotų, su kanuolėmis, tankais, automobiliais ir net matyt buvo aeroplanai — Anglijos įgaliotinis, pulk. Cockerel tiesiai sako, kad ten buvo lenkų reguliarė armija, pasidėjus į šoną mandieras, ir tame negali buti abejonės!

Sileziją patrioliavo alijantų kariuomenė: prancuzų, anglų ir italų. Alijantai turi tik kelis šimtus kareivių, tai, įsiveržus tukstančiams lenkų, jie negalėjo atsilaikyti, ypač kad prancuzai atvirai pritarė lenkams.

Reikia pripažinti, kad italai ir naglai teisingai elgėsi, jie tikrai norėjo užlaikyti tvarką. Besimušant su įsiveržusiais lenkais žuvo apie 70 italų kareivių. Anglijos pulk. Bond su 200 savo kareivių taipgi pradėjo šaudyti į lenkus, kurių buvo 2000 ar 3000. Bet prancuzų pasielgimas taip nepatiko italams ir anglams, kad anglų aficieriai pareiškė, jog jie rezignuos iš armijos, jei jiems toliau reikės veikti tokiose išlygose.

Tuo tarpu lenkai, prilaikomi prancuzų, vis daugiau miestų užima. "Sukilimo" vadas yra Wojciech Korfanty — tai antras Želigowskis. Ir jo lenkai išsižada, bet drauge remia jo darbą savo kariuomene. Silezijoje atsikartoja visas lenkų begėdiškas pasielgimas, įvykdintas Vilniuje. Tie patys melai, tie patys išsisukinėjimai, tas pats lenkų valdžios "nusistebėjimas" tas pats intrygos varymas iš Varšavos, tas pats prancuzų pritarimas lenkam.Lenkai su prancuzais netaip lengvai pasaulį apgauna: visi jau regi atsitikimus tikroje šviesoje, ir lenkų šunybės Silezijoje gauna daugiau draugų lietuviams Vilniuje. Amerikos laikraščiai ir žiniose ir redakcijų straipsniuose neslėpdami pasisako, jog supranta, kad tai yra antra Lenkijos intryga, kad Korfantry, tai yra antras Želigowskis. "Antras Želigowskis" — reiškia, jog jau Želigowskio intryga nėra niekam paslaptis.

VOKIETIJAI NEVALIA KIŠTIES.

PARYŽIUS, geg. 9 d. Prancijos valdžia išsiuntė Vokietijai notą su graudenimu, kad nesiųstų į Sileziją Reichswehr'o, nes tai butų, esą, sutarties laužymas. Alijantai pataikysią patys palaikyti tvarką Silezijoje.

Mat, kad lenkai vis toliau veržėsi į Sileziją, ir alijantai nevaliojo jų sulaikyti, tai Vokietija pasisiulė atsiųsti alijantams į talką savo sargybą, vadinamą Reichswehr. Jų pasiulymas buvo atmestas.

P. PETRONIS,

A. L. T. Sandaros 21 kuopos narys ir darbštus veikėjas, kurs išvažiuoja Lietuvon. Jo "Atsisveikinimo žodis" tilpęs ant 2 pusl. Redakcija ir Administracija linki jam laimingos kelionės ir pasekmės jo darbuose.

PADĖKA ARGENTINOS RESPUBLIKAI.

Užsienių Reikalų Ministeris dras Purickis balandžio 30 dieną yra prisiuntęs per Lietuvos atstovą tokį atsakymą Argentinos Respublikai:

"Tamstai pavedu pranešti Argentinos Vyriausybei per jos Atstovą Washingtone sekančiai: Lietuvos Vyriausybė, gavus per savo Atstovą Washingtone pranešimą apie Argentinos Resp. nusprendimą pripažinti Lietuvą, prašo priimti širdingiausios padėkos pareiškimą ir užtikrinimą, kad šitas prietelingumo aktas, ypač šiuo laiku, kada lietuvių tauta sunkiai kovoja del savo laisvės, gyvai jos atjaučiamas ir niekados nebus užmirštas.

D-ras Purickis."

Kaip jau buvo pranešta laikraščiuose, Argentinos Ambasadorius Washingtone laišku iš kovo 24 dienos yra pranešęs Lietuvos Atstovui Amerikoje, jog Argentinos Vyriausybė yra pripažinusi Lietuvos Respubliką, kaipo laisvą ir neprigulmingą valstybę, nutarimu iš kovo 14 dienos, š. m.

Lietuvos Informacijų Biuras.
Gegužės 4, 1921 m.

PRANCUZAI ŠAUDO Į VOKIEČIUS.

OPPELN, geg. 9 d. Prancuzų kareiviai šovė į vokiečių minią ir užmušė du žmones ir daugelį sužeidė.

Pasirodo, kad prancuzai ne malšina "sukilusius" lenkus, tik šaudo į vokiečius.

Tuo pačiu tarpu italai stengiasi sulaikyti besiveržiančius lenkus, ir gegužės 8 d. buvo užmušta da apie tuzinas Italijos kareivių.

MINISTERIS SOLOVEIČIKAS.

"Gazeta Krajowa" pranešimu, Vilniuje vėl pradėjo eiti naujas lietuvių kalba sąvaitraštis "Musų Balsas", redaguojamas, J. Grądzki'o. Sąvaitraščio uždavinys esąs sutaikinti lietuvių ir lenkų politinius sluogsnius. Naujasai laikraštis yra lenkų leidžiamas propagandai prieš lietuvius.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Parisiųsta Liet. Inf. Biuro).

LENKAI PASITRAUKĖ.

Kovo 29 d., 9. val. vakare ties Vilkanastrių kaimu (4 kilometrai į pietus nuo Leipunų) Druskininkų link musų kareiviai pastebėjo devynis asmenis, apsirengusius civiliniais drabužiais, su ereliais prie kepurių. Lenkų partizanai, pastebėję musų burelį, atidengė ugnį. Musų burelis atsakė tuopat ir lenkų partizanai buvo priversti pasitraukti. Musų kareivių pranešimu, lenkų partizanai turėjo Vilkanastriuose automatinį šautuvą. Nukautų nei sužeistų nėra.

Žydų Reikalų Ministeris gavęs iš Palangos šią sveikinimo telegramą:

Palangos Žydų Bendruomenės Laikinasis Komitetas sveikina Tamstą ir linki siekimų, gyvendinant tautinę autonomiją.

SEKRETORIUS GUTMANAS.

Į tą telegramą Žydų Reikalų Ministeris nusiuntė šį atsakymą:

Dėkodamas už Jusų linkėjimus, Lietuvos Žydų vardu sveikinu Palangos bendruomenę, kaip naują brangų narį musų eilėse.

SPORTO RUNGTYNĖS.

Balandžio 10 d., Telšiuose, "Kanklių" dr-jos skaitykloje įvyko visų Telšių skyriaus šaulių burių atstovų suvažiavmas. Tartasi svarbiais organizacijos klausimais. Ypač domesis kreipiama į sportą. Sutarta visiems buriams lavintis sportu ir nevėliau, kaip po dviejų mėnesių padaryti pirmas Telšių apskrityje sporto rungtynes.

Balandžio 9 d., ties Širvintais į musų sargybą atvyko 4 lenkų karininkai, kurių 2 želigowskio generalinio štabo karininkai. Jie pasisokė, nebenorį tarnauti lenkams, nes, esą, vis-vien želigovskininkai baigia savo dienas. Atvykusieji siulosi stoti musų kariuomenėn.

Balandžio 6 d., po piet lenkai atvyko Plevelių kaimo plėšti. Punsko šauliams juos apdaužius, lenkai pasitraukė.

Balandžio 7 d. lenkų raiteliai ir pėstininkai puolėsi Valinčių, Burokų ir Kreivėnų kaimus. Jau iš anksto pasiruošę vietos šauliai sutiko lenkus smarkiai ugnimi ir privertė pasitraukti. Lenkų yra sužeistų.

DVARININKAI RUPINASI.

"Vilnius" rašo:

"Ligi šiol Lietuvos nepriklausomybės priešai nuolatos prikišdavo lietuviams, jog, girdi, Vilniaus krašto liaudis Lietuvos nenorinti. Šią sąvaitę bet-gi aiškiai pasirodė, jog ne liaudis, tik susirupinę del dvarų dvarininkai ėmė telegramas į visas puses mušti, kad tik ją prie Lietuvos neprijungtų. O mes seniai sakome, jog netik Vilniaus, bet ir Kauno dvarininkai šaukiasi svetimos pagalbos savo dvarus apginti! Matyt nekokią darbo žmonėms tvarką žada Lenkija, jei dvarininkai Lenkijos taip nori, o Lietuvos kaip ugnies bijo.

"Vilniaus" pranešimu, Laikinoji Lietuvių Komiteto protestą del laikraščių uždarymo, Laikinoji Valdomoji Komisija grąžina atgal, nes jis parašytas ne lenkų kalba. Prieraštu, kuriuo jis grąžinta, pasirašė Komisijos Raštinės Viršininkas ponas Medzianovski's.

UKIO DRAUGIJOS SUVAŽIAVIMAS.

Žemės Ukio Departamento Ekonomijos Skyriaus 15 dieną, Kaune buvo sukviestas visuomenės darbuotojų Ukio Draugijos streigimo reikalų. Pasitarime dalyvavo: buv. ministeris J. Tubelis, agronomai: P. Kaziliunas, Pratapas, Pranckevičius, Miškų D-to D-ris Rielevičius, Savivaldybių D-to D-ris Degutis, Lietuvos Koperacijos Bendrovių Sąjungos Valdybos narys V. Zakarevičius.

Visi pasitarimo dalyviai laikėsi tos nuomonės, kad Žemės Ukio Draugijos steigimas yra butinas ir neatidėtinas reikalas. Buvo bent kiek ginčytasi del draugijos tikslo, uždavinių bei veržimo srities. Daugumos nuomone, busimos draugijos veikimas turėtų apimti visą Lietuvos teritoriją, ir kad draugija turėtų pasisekimo, jei greta žemės ukio kulturos kėlimo, rupintųsi ir ekonominiais ukininkų reikalais, tai tiekdama žemės ukio mašinų, trąšų, sėklų, tai organizuodama žemės ukio produktų eksportą.

Į Komisiją draugijos įstatymų paruošti išrinkta: V. Zakarevičius, Kaziliunas ir Pranckevičius.

Kitas šiuo reikalu pasitarimas įvyks pradžioje gegužės mėnesio, kaip komisija parengs draugijos įstatų projektą.

Geležinkelio Valdybos pranešimu, musų Geležinkelių Valdyva pasiulė Latvių Geležinkelių Valdybai sudaryti geležinkelių konvenciją.

LENKŲ ATSIŠAUKIMAS.

"Gazeta Wilenska" laikraštyj balandžio 10 d. num. įdėtas tokis atsišaukimas:

"Vilniečiai! Gyventojų valios priklausyti Lenkijai apsaugos sąjunga budi ir kviečia visus tautiečius, be politinių nusistatymų ir partijų skirtumo susidėti į sąjungą, kuri vieną teturi tikslą: Gyventojų valios priklausyti Lenkijai apsaugą, Sąjunga yra organizacija, pasiruošusi ginklu rankose atremti lietuvius, jei iš jų pusės gręstų pavojus musų Vilnių patekti naujon Lietuvos nelaisvėn, o musų narsios kariuomenės pajiegos pasirodytų per silpnos jiems atremti ir prireiktų musų kraštui ir miestui apginti civilinės paspirties. Mes privalome buti pasiruošę, bet kuriam įvykiui. Ateina svarbi valanda, kuri nuspręs Vilniaus likimą."

STEIGIAMOO SEIMO DARBUOTĖ.

Steigiamojo Seimo 79-tas posėdis, 1921 m. balandžio 12 d. prasidėjo 10 val. rytą, pirmininkaujant Steigiamojo Seimo Pirmininkui A. Stulginskiui.

Prie darbų tvarkos atst. Jurgutis, Finasų ir Biudžeto Komisijos vardu siulo No. 2 priimti

(Seka ant 5 pusl.)

A.L.T.S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ĮSTOJO Į A.L.T. SANDARĄ.

Prie 16 kp. Worcester, Mass.:
Juozas Bliudžius, Vincas Tautvaiša.

Prie 35 kp. Chicago, Ill.:
Stasys Grišius, Nikodemas C. Krukonis.

Prie 36 kp. Pittsburgh, Pa.:
Ign. Lazauckas, Juoz. Šliupas, Mot. Matušis, Ant. Pranckaitis, Langm. Senionis, Iz. Kvederis.

Prie 5 kp. Baltimore, Md.:
Ant. Gaidis, Ant. Jankunas, J. Melinauskas.

VEIKIMAS PRASIDĖJO.

Pareitame "Sandaros" numeryje buvo tartas atsišaukimo žodis į sandariečius, kad mes, sandariečiai,kaipo atvirai, teisingai kovojanti už Lietuvos laisvę, pasistengtume per šį mėnesį praplėsti savo idėją, kad supažindinti artimus savo draugus su teisingais musų siekimais. Tas pirmas tartas žodis neliko balsas tyruose, nes vos tik jis pasiekė sandariečius, tai pasirodo puikios pasekmės iš pradėto veikimo. Iš aukščiaus pažymėto burelio naujų musų idėjos draugų, pasirodo, jog šį mėnesį iš bendro veikimo galima laukti džiuginančių pasekmių. Tad turėdami tokią puikią pradžią, stokime visi į darbą. Tegul per šį mėnesį nelieka nė vieno lietuvio, kuris nežinotų, kas tai yra Sandara, kokie jos siekimai. Šiandie yra laikas kiekvienam atbusti ir pradėti gyventi savu protu. Šiandie yra laikas kiekvienam pasiliuosuoti iš protiškos vergijos, kurioje laiko mus klerikalizmas, apsupęs savo ilgais juodais skvernais. Matant paskutinius nuotikius lietuvių politikoje, reikėtų kiekvienam katalikui pradėti daugiaus protauti, kur jis eina, ir keno yra vedamas ir kaip gudriai jis likos apgautas, klausydamas kunigų agitacijos. Tokiu budu mes, sandariečiai, privalome pasistengti pajudinti tuos klausimus ir aiškiai juos nušviesti. Gi katalikas žmogus, kurio troškimai yra teisingi, kuris trokšta pagelbėti savo tėvynei, kada pamatys, kokiame apgavystės sukuryje jis yra, tai stos į eilę tų žmonių, kurie teisingą darbą dirba, ir tuomi užkirs kelią tiems visiems politiškiems "banditams," kurie apsisiautę tautiška skraiste sau puikų biznį varo. Tad, brolau lietuvy, kuris dar neesi sandarietis arba šiaip pažangiosios visuomenės eilėse, pratrink savo mieguistas akis ir aiškiai pasižvalgyk apie save, o tikrai pamatysi, kokioje neteisybėje tu esi. Tu aiškiai pamatysi, jog klerikališki vadai, kuriems tu esi pasidavęs, rengia tau vergiją. Jie šiandie, tavo remiami, daro žygius, kad Lietuvos dvarus, vieton išdalinti žmonėms, nori atiduoti Varšavos ponams, o tu kada sugrįžęs Tėvynėn butum jų kumetis. Tad pagalvok gan gerai, ar duosies save padaryti amžinu vergu, kur tu ir busiančios gentkartės turės vergauti Varšavos bajorams. Tad tai gerai apgalvojęs ir pasidavęs savo proto vadovystei, stok į sandariečių eiles ir tuomi sustiprįsi eiles tų, kurie teisingą darbą dirba ir užkirsi kelią tiems visiems tavo vergijos rėmėjams. Šiandie dar yra laikas, o rytojaus laukiant jau gali buti pervėlu, kada už tavo sunkiai užprakaituotus centus klerikalų gaujos tave parduos lenkų vergijon. Tad pamąstyk, brolau, ir eik tuo keliu, kuriuo tave veda teisingai tavo siekiniai.

K. J. PAULAUSKAS,
"Sandaros" Adm.

ATSIŠAUKIMAS
Į Sandaros Kuopas Pittsburgh Apielinkės.

Mes, Sandaros 36-ta kuopa, Pittsburgh, Pa., savo mėnesiniame susirinkime gegužės 1 d., 1921 m., L. M. D. Name, nutarėm kviesti visas kuopas į susivažiavimą gegužės 22 d., 2-rą val. po pietų į L. M. D. svetainę, 142 Orr St., Soho dalyje, Pittsburgh, Pa., kad sutverti Apskritį arba kuopų sąryšį, idant butų galima pasekmingiau darbuotis. Taigi šiuomi visos kuopos yra kviečiamos, ir kad nuo visų kuopų dalyvautų narių tiek, kiek išgali. Toliaus, kada mes sutversime Apskritį ir padarysim taisykles, tai, žinoma, padarysim ir tam tikrą skaitlių nuo kuopos, bet dabar į pirmą, tai koskaitlingiausia. Netik nariai iš toliau, bet ir iš 36-tos kuopos galės daliyvauti.

Taigi, sandariečiai, į darbą! Susirišę į vienybę, daug galėsim nuveikti gero.

Komisija:
Juozas Virbickas,
Alex Vainorius,
Kazim. Brazaitis.

ATSISVEIKINIMO ŽODIS.

Gerbiamieji Sandariečiai!

Nesmagu yar atsisveikinti nuo savųjų, kada sugyvenimas yra malonus. Malonų sugyvenimą padaro apšvieta, kuri rodo kelią prie kulturos. Neapsiriksiu, sakydamas,kad kultura duoda apšviesta t a u t a, kuri žingsnis po žingsnio bando pralenkti kitą tautą savo apšvietoje, nes apšvieta bei organizacija išvysto pramoniją, komerciją, techniką ir kitas tos šalie funkcijas. Šalyje duoda plėstėti apšvietai tik pilnas tautos savistovumas su ideališku principu. Kaip tik ir atatinka mano sakiniai sandariečių apibriežtam principui, kurie sulieja visą Amerikos inteligentiją į Sandaros organizaciją. Negana to — ir visą pažangiąją visuomenę. Tik da biskutį padirbėti, o išsiliuosuos visuomenė iš po globos kunigėlių, kurie prisidengę krikščionybe bando kalti naujus pančius darbo žmogui.

Darbininke! dirstelėk į pareitus du tukstančiu mentų: ką kunigija davė darbininkui? Ėjo ranka - rankon su žemės viešpačiais, karaliais, kunigaikščiais, baronais ir kitais dvarininkais. Tik šiandie, matydami, kad visi sostai baigia savo gyvenimo dienas, ir jie pasisavino "demokratybės" dėsnius.

Dirbti prakilnioje organizacijoje yra šventa priedermė kiekvieno sandariečio, ypač dabar, kada Lietuvos respublika yra gyvuojanti. Sandariečiai! daug, o daug pagelbėsime Lietuvai ir vienai iš tvirčiausių organizacijų, tai yra, Valstiečių Sąjungai, su kuria mes principais artimi ir dabar artimai surišti nuo VII-tojo A. L. T. S. Seimo. Ypač daug prigelbėjo tame suartinime tų organizacijų Lietuvos Seimo narių įgaliotinis atstovas Amerikon, gerb. Dr. D. Alseika.

Aš budamas nariu nuo pat susiorganizavimo Sandaros pamylėjau ją ir jos organą "Sandarą", o dabar turiu su jumis, broliai, atsisveikinti. Nors labai gaila atsiskirti iš to gražaus pulkelio, bet ką-gi daryti, kad ir Lietuvoje gal busiu naudingas visuomenei, padėdamas statyti laisvą, demokratišką, nepriklausomą Lietuvos respubliką. Sudiev! broliai sandariečiai! Išvažiuoju gegužės 28 d. laivu "Ryndam". Atvažiuodamas Amerikon 1915-tų metų pabaigoje pro Japoniją, padariau kelionės 40,000 mylių, o dabar turbut užteks 6-7-nių tukstančių. Reiškia, jau dalį žemės apvažiavau, jau arčiau esu prie savo gimtinio maimelio.

Liekuosi su augšta pagarba,

P. PETRONIS. . .

PROTOKOLAS.

A. L. T. Sandaros Naujosios Anglijos Apskričio suvažiavimo, laikyto gegužės 1 d., 1921, A. L. T. Sandaros 7 kp. sevtainėje, kampas Broadway ir E. Sts., So. Boston, Mass.

Suvažiavimą atidarė Apskričio pirmininkas A. Denbinas apie 1 val. dieną, pakviesdamas K. Sidabrą ir K. Sirbiką priimti atstovų mandatus.

1. Mandatų komisija sutvarkius mandatus, praneša, jog atstovai atsilankė nuo sekančių kuopų:

Nuo 7 kp. So. Boston, Mass., A. Mockevičia, A. Juodgudis, P. Apšiega, K. Paulauskas, J. Tuinila, K. Adomavičia, L. J. Stasiulis.

Nuo 9 kp., Cambridge, Mass.: K. Sidabras, S. Janeliunas, P. Jasutis.

Nuo 16 kp., Worcester, Mass.: A. Martišius, V. Čekanauskas.

Nuo 22 kp., Newton Upper Falls, Mass.: I. Savilioniutė, S. Miliauskiutė, S. Pačkauskas.

Nuo 33 kp. Norwood, Mass.: Juozas Pėža.

Nuo 40 kp., W. Lynn, Mass.: K. Sirbikas, P. Bolys. Viso atvyko nuo 6 kuopų 19 atstovų ir Apskričio Valdyba, pirm. A. Denbinas, vice-pirm. A. J. Gotautas, rašt. K. Sidabras, ižd. S. Jokubauskas; organizatoriai: St. Jeneliunas ir J. Pėža. Taipgi atsilankė ir svečiai: P. Zokaitis, J. Tribulauskas, K. Urbonas, V. Jankauskas, B. Baravičius, J. Palaima, J. Sidauskas, J. Bulskis, B. Juodis, J. Klimas, J. Kapočiunas, A. Matulis, M. Biekša, F. J. Žiuris, O. Žiurienė, "Sandaros" redaktorius V. J. Šliakys, J. Palionis, A. Klemerauskas, S. Mockus, S. Norkunas, J. Pašakarnis.

2) Rinkimas suvažiavimo vedėjų; a) pirm. rinktas iš dviejų kandidatų vieša nominacija ir viešu balsavimu. Kandidatais nominuoti: Jonas Pėža ir A. Juodgudis. Didžiuma balsų pirmininku išrinktas J. Pėža, pag. A. Juodgudis; b) ratš. išrinkta p-lė Izabelė Savilioniutė, pag. K. J. Paulauskas; c) tvarkos prižiurėtojas V. P. Jankauskas. Įnešimus sutvarkyti pavesta mandatų kom.

3) Suvažiavimo vedėjams užėmus vietas, likos skaitytas protokolas iš pareito Apskričio suvažiavimo, kuris tapo vienbalsiai priimtas.

4) Svečiams suteikiama patariamas balsas.

5) Apskričio Valdybos raportai: a) pirm. praneša, jog Valdyba turėjo keturis posėdžius, kuriuose buvo plačiai svarstomi Apskričio reikalai, kaip va: dėlei surengimo agitatyviškų prakalbų, surengimui išvažiavimo, taipgi, kad daugiau kuopų prisidėtų prie Apskričio ir sutvėrime naujų kuopų. Taipgi praneša, jog 16 kp., Worcester, Mass. prisidėjo prie apskričio, ir jog likos sutverta nauja 22 kp. Newton Upper Falls, Mass., ir jog buvo surengta prakalbų maršrutas Dr. D. Alseikai. Raportas priimtas; b) Raštininkas praneša, jog darbavosi sulig išgalės ir nusiskundė, jog buvo nepraktiška veikti, nes neturėjo protokolo pareito suvažiavimo. Raportas priimtas; c) Ižd. praneša, kad tarnistę užėmęs gavo $15.38, vėliaus užsimokėjo 9 kp. $3.40 už 1920 m., 16 kp. už 1920 m., $2.50 ir už 1921 m. $2.00, 40 kp. už 1920 m. $2.00, 7 kp. užsimokėjo $10.00, pas Samsoną yra $5.00, kas visą Apskričio iždą sudaro iš $40.28; d) Vice-pirmininkas praneša, kar savo užduotį stengėsi atlikti konogeriausiai: parašė keturis agitatyviškus straipsnius ir pildė kitas užduotis; e) Organizatoriai parneša, kad darbavosi naujų kuopų suorganizavime ir jog likos suorganizuota 22 kp., sulig pirmininko raporto.

6) Raportas Teatrališko Skyriaus. Komisija praneša, kad darbavosi visomis išgalėmis, ir jog veikalas "Laimės Jieškotojai" sulošta So. Bostone, ir Cambridge, Mass., o kitose kolionijose nebuvo galima sulošti dėlei tulų piežasčių, tokių budu visas veikimas likos paliktas kuopoms.

7) Apšvietos kom. praneša, kad buvo mėginama veikti, bet nebuvo galima dėlei sunkių gyvenimo aplinkybių.

8) Apskr. Sekretorius praneša, kad sulig pareito Apskričio suvažiavimo tarimo protokolus nesurašė į vieną knygą ,nes nebuvo galima surasti. Tas plačiai likos apkalbėta ir nutarta viską pavesti "Sand." adm. K. J.Paulauskui ir V.P. Jankauskui, kad surastų ir surašytų su atlyginimu $5.00.

9) Užsilikę klausimai. Pakelta klausimas kaslink kuopų mokamų mokesčių į Apskričio iždą po 10c. nuo nario. Plačiai apkalbėjus palikta po senovei, kad mokėti.

10) Kuopų įnešimai. 7 kp. So. Boston, Mass. paduoda įnešimą, kad Apskritys surengtų prakalbų maršrutą p-lei J. Baltrukoniutei. Vienbalsiai priimta ir nutarta rengti, jeigu bus galima ir tas pavesta Apskričio Valdybai.

11) Sulig 7 kp. įnešimo nutarta surengti Apskričio išvažiavimą. Tam tikslui išrinkta komisija: V. P. Jankauskas, I. Savilioniutė, P. Bolys, J. Tribulauskas.

12) Priimta 7 kp. įnešimas, kad Naujosios Anglijos Apskričio kuopos bendromis jiegomis, po kelias susidėjusios, rengtų išvažiavimus.

13) Priimtas 7 kp. įnešimas, kad Apskritys paragintų kuopas šiais metais stoti į energingą veikimą, kad galutinai sunaikinti spaustuvės skolas.

14) 9 kp. įnešimas organo išleidimo reikale apkalbėjus likos atmestas.

15) Nutarta, kad kuopos išduotų raštiškas atskaitas iš savo metinio veikimo kiekvienam metinyje Apskričio suvažiavime.

16) Sekančiam Apskričio suvažiavimui buvo paduotos trįs vietos: Cambridge, Newton Upper Falls, Worcester, Mass. Didžiuma balsų nutarta laikyti Worcester, Mass., prieš busiantį centralinį Seimą.

17) Nesant daugiau svarbių svarstymų, suvažiavimas likos uždarytas 5:30 v. po pietų.

Suvažiavimo vedėjai:
Pirm. **Jonas Pėža,**
Rašt. **Izabelė Savilioniutė,**
Rašt. pagelb.
Kazys J. Paulauskas.

Iš A.L.T.S. Kp. Veikimo.

MAHANOY CITY, PA.

Gegužės pirmą dieną, 7-tą val. vak., Lietuvių Mokyklos svetainėje įvyko gerb. dr. Alseikos prakalbos, kurias surengė 3-čia A. L. T. S. kuopa. Publikos buvo susirinkę suvirš šimto asmenų. Buvo tikėtasi daug daugiaus, tačiaus del blogo oro daugumas pasiliko namie. Gerb. dr. Alseika kalbėjo dviem atvejais: irmu apie Vilniaus ir kitų "Žulikowskio" užimtų Lietuvos kraštų padėtį, apie abelną Lietuvos tvarkymąsi, politines partijas etc. Antru kartu apie grįžimą Lietuvon. Kalbėtojas puikiai tuos dalykus nušvietė ir visi susirinkusieji, išskiriant porą "susipratėlių", su atyda klausės. Bet tiems "susipratėliams", tai, rodosi, kad butų perkieta kedė, ar kas karšto padėta po sėdyne, kad negali ramiai dasėdėti. Tai dar susipratėliai...

Pertraukoje buvo renkamos Vilniaus atvadavimui aukos. Aukojo sekančiai: po **$2.00**: V. Majauskas, J. Miliunas, St. Gegužis, P. Kasparas ir Pr. Klimauskas; po **$1.00** — P. Miliunas, J. Vengrot, A. Vinickas ir J. Vinickas; smulkių $3.70. Labų $17.-70.

Labai gaila, kad iš tokio pulkelio susirinkusių žmonių vos tiktai tiek aukų tesurinkta. Mahanojiečiai, mahanojiečiai, kada pradėsite mylėti savo Tėvynę Lietuvą? **Patrijotas.**

PITTSBURGH, PA.
Iš Sandariečių Veikimo.

Sandaros 36-ta kuopa turėjo mėnesinį susirinkimą gegužės 1 d., L. M. D. Name. Nutarta, kad da pridėti $10 iš kuopos iždo atmokėjimui skolų, taip, kad but lygiai $50.00.

Nutarta bandyt sutvert apskritį Pittsburgho apielinkės kuopų. Dabartės čia yra 5 kuopos ir visoms susirašius į kruvą, beabėjo, but didesnės pasekmės veikime. Išrinkta komisija iš J. Virbicko, Alex Vainoriaus ir Kaz. Brazaičio sušaukimui pirmo susirinkimo sutvėrimui apskričio.

Be abejo mums reikalinga rištis į apskričius — tada bus pas mus didesnė vienybė ir didesnė galybė, daugiau galėsim nuveikti mus organizacijos labui ir mus Tėvynei.

Dar reikėtų tarti žodelis į sandariečius, kad neskaitlingai lankosi į susirinkimus. Nereikėtų žiurėti, kad jeigu užmokėta mėnesinė, tai jau nėra reikalas eit nė į susirinkimą. Ne, broliai, mes į susirinkimą turime eiti ko skaitlingiausia, kadangi mes daugiausia turbut rupinamės, kad ir mus Tėvynė Lietuva butų tikrai demokratiška, neprigulminga respublika. Ten matom daug svarbių nuotikių, dabar viskas keičiasi, mes skaitlingiau susirinkę galėtume apsvarstyti, kaip geriau mes galėtume pagelbėti, kad atsiekus laisvę, kaip daugiau pasidarbuoti savo organizacijai. Taigi turime veikti. **J. Virbickas.**

PHILADELPHIA, PA.

A. L. T. Sandaros 42 kp. susirinkimas buvo nedėlioje, bal. 24 d.. Apkalbėti visi bėgantieji kuopos reikalai, ir kuomet prieita prie prakalbų (kuomet p. A. J. Gotautas kalbėjo) Pietinėje pusėje, iškilo pusėtinas nesusipratimas. Gaila, kad tuli nariai iki šiol dar nesistengia suprasti Sandaros ir maršruto naudingumą. Bet vėliaus išsiaiškita ir užbaigta geron pusėn...

Komisija peržiurėjimui knygų išdavė raportą, jogei knygos ir piniginė atskaita geram stovyje. Nutarta atmokėti Sandarai visos skolos, rodos apie šešioliką dol. su centais. Finansų rašt. P. Kazlauskas rezignavo iš savo vietos, pareikšdamas, jogei važiuoja Lietuvon ir tenais manąs taip jau darbuotis. Kandidaturą priėmė S. Čivilis ir A. Andrius. Didžiuma balsų likosi išrinktas fin. rašt. S. Čivilis.

Nutarta, kad 42 kuopos nariai ant vietos sumestų po kiek kas išgali ir nupirktų dovaną, auksinį žieduką, išvažiuojančiam nariui P. Kazlauskui su užrašu: "Nuo A. L. T. S. 42 kp. draugų". Surinkta 10.50.

A. Andrius paaukojo 42 kp. Lietuvos žirgvaikį nedidelio formato, ant storo geltono misingio išrėšto jo rankų darbu. Reikia pastebėti, kad A. Andrius atliko labai gražų rankų darbą, ir jeigu norėtų giliaus pastudijuoti -pasimokinti, tai savo laiku išeitų neblogas skulptorius, o Lietuvo labai pageidauja tokių. Vėliaus nutarta rengti šeimyniška vakarėlį gegužės 14 d., šių metų ir per pasilinsminimą įteikti P. Kazlauskui minėtą dovaną.

Kadangi mano buvo pamiršta iš ano susirinkimo, tai progai ėsant dabar paminėsiu: prieš paskutinį susirinkimą nariams buvo įteikta paliudyjimai Lietuvos Atstovo gerb. J. Vileišio Amerikoje, nuolatiniams Lietuvos rėmėjams, davusiems nemažiau $10.00. Taipgi 42 kp. toksai paliudyjimas ant $90.00. Taigi, varde A. L. T. Sandaros 42 kp. Lietuvos Atstovui gerb. J. Vileišiui tariu širdingą ačiu. Kuopa ir nariai neužmirš ir toliaus Lietuvos su aukomis. S. G.

PHILADELPHIA, PA.
Dėlei Aiškumo.

A. Abromavičiaus "Amerikos Lietuvio" 15 num., tilpusiam straipsnyje "Atsakymas šmeižikams", įveltas ir mano vardas, kame sakoma, kad aš per Dr. Šliupo prakalbas, Pietinėje dalyje vaikščiojau ir kaulyjau, kad žmonės rašytųsi prie A. L. T. Sandaros. Ir kadangi beveik nė vienas nesirašė, tai užpuoliau A. Abromavičių ir gavus dol. prižadėjau kp. sutverti. Vėliaus, buk sutikus jį skundžiausi, kad niekas manęs neklauso, susirinkiman neateina ir t. t.

Taigi, kad A. Abromavičiui butų aišku ir nerašinėtų kitą kart išverzdamas kitaip, tai aš paaiškįsiu, kaip itikrųjų buvo. Man labai nemalonu, kad įsipainiojau į kilpas, gerai nepažindama A. A. budą, tuomi turėjau daug nukentėti, nariai negaudami "Sandaros" taipat. Ir tik ačiu tam, kuris aprašė "Amerikos Lietuvio" 13 num., turbut gerai pažinodamas minėtą asmenį, aš išėjau iš kilpų, prisirašiusieji ir. O kitaip tai gal ir po šiai dienai A. Abromavičius butų sau ramiai tylėjęs...

Štai kaip buvo: per Dr. Šliupo prakalbas (jau apie aštuoni mėnesiai) aš ir J. Janulevičius užrašinėjome narius. Aš užrašiau šešis, o J. J. tris narius. Baigdama užrašinėti pamačiau A. Abrom., priėjau ir paklausiau, ar jisai nori prisirašyti prie A. L. T. S. Pažinojau jį iš laikų, kuomet buvo "Kovos" zeceris, o dabar užtarėjas-platintojas "Laisvės" ir komunistinės literaturoos (visuomet Laisvės kliube jį galima matyti). Pamaniau: jeigu kitiems darbuojasi, tai kodel negali čia prigulėti ir pasidarbuoti? Juk čia irgi užtarianti darbininkus organizacija arba, kitaip sakant, ginanti darbo žmonių reikalus, tik tame gal skirtumas, kad šioji gina Lietuvą, o nieko bendro neturi su sovietais. A. Abromavičius valandėlę pagalvojęs sutiko prisirašyti. Taigi, sakydamas, kad aš kaulyjau ar prievarta prirašiau, susikompromituoja save. Kas-gi gali žmogu priversti, jeigu jisai su tuo nesutiktų? Juk suaugęs vyras, o ne vaikas, turi mokėti savo protą kontroliuoti. Taipgi pasakymas, kad nė vienas nesirašė, irgi labai neapgalvotas. A. A. turėjo narių listą ir matė, kiek buvo prisirašiusiųjų.

Vėliaus aš sušaukiau susirinkimą p. K. Miklo ofise, o tą dieną buvo p. K. Račkausko prakalbos toje dalyje, ir visi prisirašiusieji norėdami pasiklausyti prakalbų, susirinkiman neatvyko. Atėjo tik du. Po prakalbų kelių pažįstamų kalbinau, kad jie apsiimtų sušaukti susirinkimą ir lai patys susitvarko, nes per toli ir aplinkybės nedaleidžia. Jie nusiskundė, neturį laiko ir t. t. Tuomet pamačius A. Abromavičių, paaiškinus taippat (bet nesiskųsdama, kaip jisai mini) apsiėmė ir, ėsą, su norų padarysiąs. Perdaviau jam visus dokumentus, reikalingus tvėrimui kuopos ir pinigus ir išėjau, tikėdama, kad viskas išeis gerai. Ar jisai šaukė susirinkimą, aš nežinau. Bet

(Seka ant 7 pusl.).

Iš Miko Petrausko Dienyno

XXII.

Rugsėjo 11 esu Kaune. Dailininkas Žmuidzinavičius ir tuo laiku buvo Kaune ir man tuojaus pranešė, kad koncerto biletai tapo įteikti žinybai dramos artisto, p. Glinskio, kuris ir veda visą koncerto reikalą. Susijieškojau artistą Glinskį, — jis buvo Stankaitės knygyne. Biletai buvo pradėti pardavinėti 13 val., o apie 16 val. jau biletų nebuvo, — visi išsipardavę. Daugumas musų inteligentijos negavo bilietų ir todel norėjo, kad tuojaus butų duotas antras koncertas. Aš norėjau tą padaryti, bet brolis Kipras umai nesutiko ant to ir prisiėjo atidėti antrą koncertą ant toliau. Susitikau Dr. generolą Nagevičių ir jis klausė manęs kibeto, ar negalėčiau aš jam gauti. Sakau: negi stovėsi, tad kitokių nėra. Manau, bus antras koncertas, tad neatsilankė dabar, bus antrame koncerte.

XXIII.

Rugsėjo 12. Koncerto salė pilnutėlė. Pasakyti tik, kad buvo pilna svetainė, tai butų labai mažai, — buvo prikimšta. Viskas, kas buvo, niekai prieš entuzijazmą, kuris buvo susirinkusioje visuomenėje. Tikrai, tai buvo Europos entuzijazmas; ne dirbtinis, ne oficialis, bet nuoširdus ir iš visos 'dušios". Brolis Kipras ir A. Sodeika jautėsi labai smagiai ir buvo labai gerame upe.

Prieš koncertą už scenos atbėga artistas Glinskis ir pr. Keistutis Šliupas ir sako: ką turim daryti, kad žmonių daug yra už durų? Sakau: atsiprašykite, kad vietų nėra, bet jeigu kur dar yra vieta pabut stačiam ir norės eit, tad leist.

Koncerto programe buvo įdėti veikalai musų žymesnių kompozitorių: M. Petrausko, St. Šimkaus, Tallant - Kelpšo ir buvo nutarta, kad tuos veikalus skambįs jų kompozitoriai. Bet komp. Šimkus ir Tallat - Kelpša skambint neėjo, — jų veikalus palydėjo M. Petrauskas.

Tą patį vakarą, po koncertui, ministeris Grinkevičius užsiprašė mus rytojui but pas jį. Prisižadėjome.

Po koncertui teko susitikti seniausius pažįstamus: pp. Vienažinskius, Stauskus ir buvusius "Birutės" choro narius, Chicagoje, Žiuroną ir Valiuką.

XXIV.

Rugsėjo 13. Pas Yčus daug buvo kalbėta apie koncertą, o ypač apie Kiprą, kad jis gražiai gieda. Dr. Jono Šliupo žmona apgailestauja, kad jai neteko but koncerte, dėlei vietų stokos. Taipgi tuo tarpu nebuvo koncerte nei pp. Yčai. Busimų kitų koncertų neapleisią ir laiku biletus gausią.

Vakare lankėmės pas ministerį Grinkevičių. Buvome visi trįs: aš, Kipras ir Sodeika. Begalo tai maloni šeimyna. Apart musų buvo keletas kitų svečių, jų tarpe dail. Zmuidzinavičius su savo žmona. Po pasisėdėjimo ir pasikalbėjimo išėjome namon tik prieš pat 12 v. nakties. Po 12 v. naktį, išėjus gali patikti nemalonumas: be specialio leidimo, išėjus vėlai naktyje gali but sulaikytas ir atisidursi nuovadoje. Priėjome iki namų durų ir mus užėjo kareiviai, bet ėjome namon, tai ir viskas. Kareiviai žiuri tą nakties tvarką, tai ten joks valdininkas jiems ne ponas, visus ima, bile tik ne savu laiku vaikščioja naktyje.

XXV.

Nuo rugsėjo 14 veik iki rugsėjo 22 d. laikas praėjo be žymesnių nuotikių. Aš grįžau Vilniun ir mokinau chorą ir solistus 16 ir 17 d. rugsėjo. 22 rugsėjo apleidau vėl Vilnių ir atvažiavau Kaunan, o iš ten visi traukėme Mariampolin. Kipras ir Sodeika tuo jau laku buvo išvažiavę į Prusus. Kipras susitiko Dr. Gaigalaitį, ir kad sugrįžo Kaunan, tai man pasakė, kad Klaipėdon su koncertu jis važiuoti nenoris, Dr. Gaigalaitis buk sakęs, kad ten pasekmių nebusią. Aš norėjau perkalbėti, kad musų pareigos yra ten buti, vis-gi nieko nepadariau.

XXVI.

Rugsėjo 24 atvažiavome Mariampolin. Užėjau pirmiausiai pas p. Ješmontą, nes jis buvo prašytas koncerto rengėju. Jis, p. Ješmontas, vis ką surengė labai gerai ir tinkamai. Mariampolyje buvo duoti du koncertai — 25 ir 26 rugsėjo. Koncertai praėjo gerai, bet Kipras, kažkodel buvo blogame upe ir po pirmutinio koncerto jau antran nenorėjo eiti dainuoti. Pagaliaus aš ir Sodeika jį prikalbėjome dainuoti ir dainavo.

Mariampolėje teko suseit ir keletą senųjų draugų, kaip antai: Miką Bliudžių, Putramentą — pirmutinį Pranulį operettei "Kaminakretis", — Liutkytę, Gabrio Liutkaus seserį. Keletą senų pažįstamų ir naujų, žinomų pirm man tik iš susirašinėjimų. Susitikau skaptorių Aleksandravičių, visuomet entuziaštišką ir pilną projektų, antaną Vaičiuną, dainininką, Bendorių — muziką ir keletą kitų. Musų sąkeleiviu Suvalkijon buvo labai malonus vyras Jonas Stepanauskas, kurio gimtinė yra Suvalkijoje. Mano brolis Kipras labai pamylėjo p. Stepanauską ir pastarasis gali mano broliui bilę ką prišnekėti, — viskas bus gerai.

XXVII.

Rugsėjo 27 pasisamdėme karietą ir važiavome tiesiai iš Mariampolės Kaunan. Pakeliui pravažiavome keletą vietų: pravažiavome bažnyčią Skriaudžių, kur dabar klebonauja Tamas Žilinskas, buvęs Bostone kelbonas ir toliau pervažiavom per sušaudytą Garliavą. Galiavoje buvome sustoję ir manėm pasiganyti, bet nebuvo matyti vietos, kur apsistoti, nes tai buvo kas-žinkokia žydų šventė ir, kaip matyti, tai žydai dar vis labiau ortodoksiški ir per šventes neužsiima "bizniais."

Pavakariais pasiekėme Kauną. Sodeika ir Stepanauskas nuėjo "Birutės" viešbutin, kur jie sau turėjo nusisamdę buveinę, o mudu su Kipru nuėjome pas pp. Yčus. Ilgai Kaune buti neprisiėjo, nes 29 rugsėjo, anksti is ryto, išvažiavome visi keturi Šiauliuosna.

XXVIII.

Rugsėjo 29 atvažavome Šiauliuosną. Šiauliai išgriauti ir su vargu radome sau vietą apsistot. Aš tuoj nuvykau pas ad. Šalkauską, nes jis su teisėju Bugailiškiu buvo koncerto rengėjai. Sugrįžęs nuo p. Šalkausko radau pas mus teisėją Bugailiškį. Nuo "Jokubinės" laikų su jomi ir su kitais tų laikų draugais visuomet šaukiemės diminutivais. "Jokubinės" laikai mums labai atmintini, ir visi musų vardai tuomet buvo tokie: Peliksiukas, Antanukas, Mikutis, Gabriukas, Jurgutis, Stepukas, Kastukas.

P. Gugailiškis buvo mano draugas, bet jis dar buvo likęs Petrapilyje, tad susidraugavo ir su Kiprum; tad pasitaikydavo mudviejų bendri draugai. Teisėjas B. mums pasakė, kad viskas linkui koncerto gerai.

XXIX.

Rugsėjo 30. Anksti ryto nuėjau Teismo Namuosna (Šauliuose) ir klausiau bilų. Čia aš pastebėjau, kad but teisėju tai reikia netik proto, bet dar didelio kantrumo, o vpač lygsvaros.

(Dar ne Viskas).

SVEIKATOS SKYRIUS.

Rašo DR. F. S. ZURWELL.

LARYNX OEDEMA.

Larynx reiškia balso trubelę, kuri jungia burną ir plaučius. Oedema reiškia sutinimą.

Larynx nevientik balso triubelė, bet podraug ir kvėpavimo dudelė, per kurią įkvėpuojam oxigeną ir iškvėpuojam carbon dioxide. Kuomet atsiranda larynx oedema, tada balsui ir kvėpavimui užsidaro durįs. Gydytojai tankiai vartoja terminą "dropsy," kas yra sinominas čia apkalbamos ligos.

Kraujo skystis išsisunkia iš sudinėlių ir persisunka raumenysna. Išrodytų maž-možis, tačiaus gerklės sutinimas nesykį gyvastį pakabina ant siulo.

Priežastis čia apkalbamos ligos gali paeiti iš kelių atvejų, k. t.: įkvėpimas karštų garų, apsideginimo karštu gėrimu bei įkvėpimu liepsnos ir šiaip deginačių rugščių, butent: karbolic, nitric ir t. t. Taipgi kokliušas, raupai, typhoid ir toncilitis gali but priežasčia čia apkalbamos ligos. Drėgname ir šalatme ore apnuogintas kaklas gali buti priežasčia LarynxOedema.

Symptonai šios ligos sekanti: Šiurpuliavimas, užkimimas, sunku kvėpuoti ir ligonis stengiasi pralengvinti gerklę kaip nors. Jautimas karščio ir sausumo gerklėje jungiasi su kosuliu. Taip gali tęstis keliolika valandų, laipsniškai padėjimas plėtojas blogyn ir be gydytojo pagelbos greičiausia mirtis užbaigia romansą.

Tokiame padėjime neišmintinga atidėti ant Dievo valios. Kuo greičiau pašauksi gerklės specialistą, tuo lengviau išvengsi pavojaus. Paprasti gydytojai gali tik tiek pagelbėti tokiame padėjime, kad pasakys kur gerklės specialistas gyvena. Beabėjo, paprastas gydytojas, belaukdamas gerklės specialisto, tuo tarpu duos ligoniui šmotelius ledo laikyti burnoje, šaltus kompresus pridės prie kaklo, kojas įstatys karštan garstyčių vandenin ir ligoniui patars sėdėti. Gi specialistas tuo sulaikys sutinimą, pradurdamas ar prapiaudamas sutinusią vietą, kad isleisti skystį iš raumenų ir gerklės. Suparntama, tai nelengvi žertai su bailais, nervuotais ligioniais. Tik gabųs ir drąsųs gydytojai gali tą atlikti. Drąsųs ir gabųs gydytojai ne tie, ką drąsiai ir gabiai kalba, bet tie, kurie drąsiai ir gabiai gali parodyti savo žinojimą.

Sviete yra dviejų rušių gydytojų, butent: gydytojai pagal tylaus gydymo ir gytojai tik iš vardo, bet daug giriąs. Pasirinkite....

TONSILITIS.

Žodis "tansilitis," kad ir nelietuviškas, vienok, Amerkos lietuviams, išdalies, yra žinomas. Mat, kas turi vaikus turi reikalus su gydytojais. Tonsilitis reiškia uždegimą **tonsil** (liežuvėlių).

Tonsilitis taip išsikerėjęs tarpe jaunų žmonių, kad net vaikai daug žino, kaip ligoniai jaučias. Berods, tonsilitis labiau išsiplatinęs tarp vaikų, negu tarp suaugusių. Tarp vaikų labiaus permatoma tonsilitis, negu tarp suaugusių, delto, kad suaugę labiau pakenčia ligas, negu vaikai. Suaugę dažnai sukandę dantįs kenčia ligas iki gali pažengti ir, tik tuomet šaukias gydytojaus pagelbos, kuomet liga parbloškia ant lovos. Vaikai negali tiek pakęsti. Nusiskundimai su cardio - vascular liga (širdies, gysų ir inkstų sugedimo) visur girdisi. Arba sąnarių sustyvėjimas, skausmas (reumatizmas) sukstančius nukankina kas metai su "mažu permatymu" ligos priežasčių. Ir kas čia norės tikėti, kad tai paeina iš nesveikų dantų! Bet bakterijos nepaiso, ar ligoniai tiki, ką daktarai sako, ar ne, jos pasekmingai platina ligas iki galo.

Verta pažymėti sekanti elementariški pricipai, kas link tonsilitis:

1. Skaudus tonsilitis, kokios rusies užsikrėtimas nebutų, bakterijos pagimdo skausmą gerklėje arba coryzą (galvoje šaltį), follicular tonsilitis, quinsy (skaudų puliavimą), branchitis bei pneumonia. Išplatinimas tonsilitis yra toks pats, kaip diphtheria, pneumonia (plaučių uždegimas) tuberculosis (džiova), coryza ir measles (tymai) — kosėjant, čiaudėjant bei spiaudant, etc.

2. Jei karštis, pakilęs su nepakenčiamu skaudėjimu gerklės, tai aiškųs tonsilitis simptonai, jei karštis nupuolęs žemiau 101 laipsnio, tai liudija diphtheria.

3. Išmintis ir taupumas reikalauja užsilaikyti lovoje, iki karštis ir gerklės skaudėjimas jaučiama. Neatbojimas, neatsargumas turint tonsilitis gali pastumėti ligonį prie painiausių širdies netobulumų, betvarkės.

4. Juo veikiau pasiteirausi su gydytojum, juo pasekmingiau apsisaugosi nuo didelių nesmagumų. Nelaikas šaukti ugnagesių, kuomet namas baigia degti. Nelaikas šaukti gydytojį, kuomet graborius "mieruoja" ligonį.

5. Kas pusvalandis išplaunant gerklę (su užkišta nosim) su boric rukštim, didelė pagelba. Įpilk boric rukšties tiek, kiek verdantis vanduo gali priimti. Tai geriausia pagelba nuo nepakenčiamai skaudėjimo gerklės.

6. Paprastai tokiame padėjime reikia neužmiršti laikyti vidurius liuosai. Ypač iš pradžių čia apkalbamos ligos patartina išgerti stiklą magnesia citrate arba magnesia sulphate.

7. Dieta (valgis), kuomet karštis pakilęs, reikia apsirubežiuotis. Jei paprastas medicinos gyti. Pienas, daržovių sriuba, kiaušinienė, ledinė smetona ir kiti saldųs gardumynai tinka.

8. Liedų kompresai dėti prie gerklės, aprišant kaklą, sumažina karštį.

Liglaikinė pagelba, tik sumažina kančias, bet neprašalina ligos. Prašalinimui tonsilitis geriausia ir neabejotinai užtikrinta pagelba, tai **chirurgo peilis.** Jei paprasta medicinos gydytojas bei dentistas užtikrina, kad jus turite tonsilitis, neklausinėk jųjų gydymo, bet tiesiai eik prie chirurgo. Tonsilitis operacija labai lengva atlikti, be jokio pavojaus ir nesmagumo.

Išėmimas ar išpiovimaas tonsils nėra taip jau didelė operacija, kaip vaikai (maži ir seni) išsivaizdija.

Daktarai visuomet su noru apsirinktų verčiau išpiauti dvejas tonsils, negu ištraukti vieną ligotą, puliuotą dantį.

KARPOS.

Treji metai atgal man teko praleisti vakacijas brolio vasarnamyje prie Baboosic ežero, N. H.

Vieną vasaros vakarą, kieminėjant pas Dr. W. A. Russell, iš Jameca Plain, Mass., aš pamačiau ant pievos išlytą varlę. Pribėgęs pasigavau šaltą gyvunėlį, del žingeidumo. Mat, tuosyk aš buvau zoologijos mokinys, tai laboratorijose varliutės buvo nesvetimos.

— Mesk! Palesk! Ar nori turėti karpas? — spyrėsi Dr. Russell'io pati.

Pirm to maniau, kad tik lietuviai bijo varlių, kad neužsikrėstų karpomis, bet ten patyriau, kad ir kitataučiai yra tos nuomonės.

Karpos su varlėmis neturi nieko bendro. Iš ko karpos atsiranda, tyrinėtojams nepasisekė sužinoti. Tiek yra žinoma, kad karpos yra limpanti "liga". Išspaustas skistimas iš karpos užkrečia karpomis sveiką kuną. Bandymas parodė, nupiautos karpos smoteliu lengvai pasisekė užkrėsti karpomis nekarpuotas ypatas.

10 metų senumo vaikai daugiausia užsikrečia karpomis. Suaugę žmonės ir-gi užsikrečia karpomis, kuomet sužeidžia rankas apmušdami, apdrėksdami odą. Aišku, kad vaikai žaizdami neatboja apie apsidraskymą rankų.

Karpos ant rankų nesiskaito prie naujos mados papuošalų. Neveltui merginos ir vaikinai taip neapkenčia karpų. Vieni bado karpas įdegintomis špilkomis bei cigarais, antri nupiauna karpas ir šaknis degina su chemiškomis rukštimis etc. Daugelis klausinėja, kas daryti, kad prašalinti karpas. Atsakymas: nieko. Kaip nežinia iš kur karpos atsiranda, taip, tankiai nežinia, kur jos dingsta. Devynios iš dešimties karpų ant vaikų rankų išnyksta be gydymo.

Chemikalai gydymui karpų dažnai vartojama **tincture of iodine.** Aptepk karpą su **iodine** kelis sykius iki karpa galima nugnybti. Taipgi 20 nuošimčių **salicylic** rukšties ištirpyta **collodion** dažnai pagelbsti prašalinti karpas. Jei naminis gydymas karpų be pasekmių, tai patyrę gydytojai gali išgydyti. Sumanus gydytojas panaudos carbonic acid, X-ray arba radium. Taipgi **zinc choride, coustic potash** bei šiaip minerališkos rukštįs išdegina karpas.

Neturint supratimo apie chemiją geriau nepavelykite sau vartoti viršminėtų rukščių, nes iš to butų daugiau neatlyginamos blėdies, negu naudos. Deginimas, piaustymas, bandymas, etc. dažnai subiauroja rankas. Tai prasta operacija. Pavelykite tą atlikti patyrusiam gydytojui - dermitologui (odos specialistui).

Paaiškinimas

L. P. SĄJUGOS VYRIAUSIOS VALDYBOS PRANAŠIMAS NO. 13.

Iš priežasties negatyvės agitacijos L. P. Sąjungai, dalis Amerikos lietuvių piliečių tapo suklaidinta. Negatyvėje propagandoje buvo ir dar yra nurodoma, koks tai "pavojus", gręsiantis Amerikos lietuviams piliečiams, prigulėti prie Lietuvių Piliečių Sąjungos. Sakoma, buk šie lietuviai nustosią šios šalies pilietybės, taps nužiurėtais ir net galėtų buti įtartais neištikimybėje, o ant galo net ir "bausmės" gali gauti. Šitaip negatyvė propaganda varoma ir ji, suprantama, ant nežinančių tikrenybės, Amerikos lietuvių piliečių įtekmės padaro.

Pareiškiam, jogei šios negatyvės propagandos skleidžiami bauginimai yra be pamato. L. P. Sąjunga yra grynai visuomenės organizacija. Jos vyriausiu tikslu yra labdarybė, teikiant materialę paramą Lietuvos Valstybės labdaringoms įstaigoms, kaip antai: Raudonajam Kryžiui, Šauliams, Gynimo Komitetui, kėlimas Lietuvai paskolos, etc. Rupinimosi Amerikos lietuvių, kaipo Lietuvos piliečių reikalais, teikiant jiems žinių apie šios šalies įstatymus, kalbą, pragyvenimo sąlygas, etc., darant tam tikslui anglų ir lietuvių kalbos kursus, pamokas, paskaitas, ir t. t.

Labdarybės ir apšvietos darbuose veikiančius, amerikanai gerbia ir net paramos teikia. Šios šalies šviesuomenė labai gerai žino, jogei ateivis negali suamerikonėti ir palikti geru šios šalies piliečiu pirm negu jis išmoks anglų kalbos ir susipažins su šios šalies įstatymais. Amerikonizacijos darbas juk vedamas čionai ne prievartos keliu, o tik ateivius liuosai lavinti. Ir L. P. Sąjunga, kaipo Amerikos lietuvių organizacija, rupinasi lietuvių išeivių apšvietos reikalais, taipgi nevaržydama jų. Tik apšviestas ir susipratęs ateivis gali buti geru piliečiu šios šalies. Todel ir išvadoje prieiname prie to, jogei tik geras ir prakilnus lietuvis - Lietuvos pilietis, gali buti geras ir prakilnus Amerikos pilietis. Per tai ir pareiškiame statute, jogei "L. P. Sąjunga rupinasi Amerikos lietuvių, kaipo Lietuvos piliečių reikalais," negali buti interpretuojamas kaipo užtveriantis savyje kokį tai "pavojų".

Gal, ištikro, "pavojus" yra tame, kad L. P. Sąjunga remia Lietuvos Valstybę? Taip, pavojus galėtų buti tuomet, jeigu Lietuvos Valstybė veiktų prieš Ameriką kariaudama, ar kitaip kaip. Bet Lietuva to nedaro, o tik kovoja, veikia ir triusia, visokiais budais, už atgavimą sau brangios laisvės, neprigulmybės ir už palaikymą ir išauklėjimą demokratybės idealo. Ir Amerika, laisva dabar šalis, nepersenai kovojo už lygiai tokius brangius idealus, kaip dabar Lietuva, kad kovoja. Per tai Amerikos šviesuomenė supranta, jogei Amerikos lietuviai, dabar remdami savo prigimtąjį kraštą paskolomis ir aukomis, teikiant jas Lietuvos jaunutės Respublikos labdaringoms įstaigoms, nenusideda prieš šią šalį ir nestato savęs pavojui. Tai yra labdarybės darbus ir, Amerikos lietuviai, už tai tik pagyrimo ir pagarbos nuo Amerikos gauna, o ne kokios ten nuožiuros neištikimybėje. Musų tautinė prigimtis mums liepia pareigas link musų tautos atlikti. Ir tie iš mus, kurie savo pareigas atliekame tik smagiai jaustis ir pasididžiuosti turime, o ne baimę kęsti.

Gal negeras darbas yra "veikti kontakte ir sutartinai su Lietuvos Respublikos Atstovybe Amerikoje?" Negatyviai propagandistai, tiesa, išrodinėja blėdingumą šitokiam budui veikimo. Jie net išsitarė tokių nesąmoningų dalykų, kaip kad "L. P. Sąjunga esanti valstybė valstybėje" ir taip esą del to, kad veikia kontakte ir sutartinai su Lietuvos Respubl. Atstovybe Amerikoje. Gi tikrenybėje pasirodo, jogei vedimas registracijos, skleidimas apšvietos tarp lietuvių išeivių, rupinimasi jų rekalais abelnai, kaip antai: priežiura keleivių, etc., yra grynai visuomeniški reikalai, lygiai kaip ir labdarybė. Todel atliekant tuos darbus sutartinas veikimas su atstovybe yra gražus ir naudingas, ypatingai šitoks kontaktas su atstovybe yra reikalingas kontrolei amerikiečių lietuvių aukų, sudedamų Lietuvos visuomenės labdaringoms įstaigoms. S. V. tam nėra priešingos.

Kontrolė ant sudedamų aukų negatyviams yra labiausiai neageidaujama. Ir bene tik dėlei šio reikalo ir ta neteisinga proaganda prieš L. P. Sąjunga varoma. Piliečiai nesibaiminkite. Budami šios organizacijos nariais, jus užsitarnausite prapilnių žmonių vardą. Kiekvienam lietuviai atlikti savo prigimtas link tautos pareigas yra tik garbė, o ne joks "pavojus". Stokite visi Amerikos lietuviai eilėje L. P. Sąjungos narių ir dirbkite iš vien tuos bendrus darbus, iš kurių didelė nauda bus lietuviams ir Lietuvai.

Lietuvos Piliečių Sąjungos Vyriausia Valdyba.

370 — 7th Avenue,
New York, N. Y.
Balandžio 29 d., 1921 m.

SANDARA
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly
"THE LEAGUE"
Published Eevery Thursday at South Boston, Mass.
by the
LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA.
VINCENT J. SZLIAKYS
Editor.
K. J. PAULAUSKAS
Business Manager.
327 E Street, Boston 27, Mass.

SANDARA
Savaitinis Laikraštis
Leidžiamas kas Ketvergas
AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS

Prenumerata turi buti apmokama iš viršaus. Prenumeratos metas skaitosi nuo dienos užsirašymo.
Pinigus geriausia siųsti Pašto Money Orderiu, adresuojant:
Metams kainuoja (Amerikoje) $2.50
" " Kanadoje $2.75
" " (Užsieniuose) .. $3.00

Entered as Second - Class Matter January 14, 1914, at the Post Office Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

Apžvalga.

AMERIKOS LIETUVIŲ SKAITLIUS.

Pernai buvo daromas dešimtmetinis Suv. Valstijų gyventojų apskaitliavimas, kurio pasekmės yra dabar paskelbtos. Lietuvių skaitlius oficialiai paduotas 135,139.

Suprantama, kad lietuvių Amerikoje yra kelis kartus daugiau. Jeigu oficialiam cenze jų mažai paduota, tai tas raiškia, kad ne visi Suv. Valstijų lietuviai yra lietuviais pažymėti. Delko ne visi?

Nėra abejonės, kad buvo tokių, kurie patys kalti, nes nemokėjo, ar nenorėjo lietuviais pasiduoti. Bet, rodos, didesnė kaltė yra cenzo surašinėtojų, kurie sukraipė, nedaug paisant teisyklės, pažymėdami tautystes. Rašantis šiuos žodžius turėjo ilgoką ginčą, kol išsireikalavo,kad jis butų paženklintas "lietuviu." Užrašinėtojas sava valia užrašė "rusu." Paaiškinus, kad ne "rusas," tik lietuvis, jis, tas užrašinėtojas, vis spyrėsi, kad turi buti "rusas", nes "tada," esą, Lietuvos nebuvo. Tik po ilgo ginčo išdildė žodį "rusas" ir parašė "lietuvys," ir tai tik kad pats negalėjo parodyti, kada tas "tada" buvo, kad Lietuvos da nebuvo. Ir kas jį žino, ar jis vėliaus vėl savotiškai "rusu" neperdirbdino. Tas atsitiko tokiam distrikte, kur lietuvių yra didžiuma, tai ką norėti nuo tokių, kur lietuviai mažiau žinomi?

Suprantama, kad tas surašinėtojas ne vieną lietuvį kuo kitu užrašė, ir tokių blogai painformuotų surašinėtoją turėjo buti daug — tas ar nebus tik svarbiausia priežastis, delko lietuvių mažiau surašyta, nė kaip jų ištikro yra.

Daugelis surašinėtojų tingėjo eiti per visas grinčias — atsisėdęs kur vienoje vietoje surašė visą apielinkę, kiek jam ten esantieji galėjo pasakyti. Mat, surašinėtojui mokama už darbą nuo surašytojų "galvų" — lengviau ir daugiau užrašys, tai lengviaus ir didesnis uždarbys. Surašytojų darbą gauna mažiukai politkieriukai, kaipo atlyginimą už pasitarnavimus didesniems politikieriams. Taigi surašinėtojų darbą gauna ne tam tinkamiausi žmonės, tik "wardų" politikierių pataikunėliai. Iš tokių žmonių sąžiningo arba tikrai sumaningo darbo negalima nė tikėties. Jų darbo vaisiai aiškus — jie visų lietuvių lietuviams neužrašė.

Pirmesniuose surašinėjimuose žmonių tautystė nebuvo leistina užrašinėti. Pamename, kad surašinėjimuose 1910 metų lietuviai stengėsi gauti savo tautos rubriką—ir negavo. Senesnieji suašinėtojai atsiminė, kad lietuvių "nėra", t. y., kad nebuvo pirmesniuose surašinėjimuose, ir pereitų metų suraše jų tautystės nedėjo.

Jei dar pridėsime tuos lietuvius, kurie nemokėjo savo tautystės pasisakyti, ir tuos, kurie pasigėrę lenkų propagandos duku turi apsuktas galvas ir mano, kad jie yra "lenkai" — tai ir suprasime, delko Suv. Valstijų lietuviai ne visi cenze lietuviais pažymėti.

"DARBININKO" MANIPULIACIJOS SU ASILU.

"Dar-ko" 54 No. įžangos straipsnis pasakoja senutę pasaką už naują, buk už apinastrio pirmyn vedamas asilas eis atbulas. Paprastas keturkojis asilas taip nesielgia, tai čia turbut "Dar-kas" kalba apie kokį nors kitokį asilą. Galima spėti, kad tai bus kalbama apie dvikojį asilą iš "Vyčių" tvarto — iš tų, ką pasirinko naują himną "aš neregys, aš kvailys." Su tais "asilais" (ar taip jau juos pradedate vadinti?) "Dar-kas" labai moka apsieiti: žino, kada juos traukti ir kada stumti, nes kitaip jukgi negalėtų jų nusivesti į tuos nešvarius užkaborius, į kuriuos juos nusivedė. Bet vis-gi patartume "Dar-kui" nevadinti jų asilais, bent taip atvirai... Ir abelnai apie asilus blogai atsiliepti klerikaalms nereikėtų — apie jokius asilus, dvikojus ar keturkojus — juk asilas buvo pirmas Kristaus draugas, ten Betlejaus stonelėje: žinote, jautis ir asilas...

Nuo asilo tas pats straipsnis šoka ant sandariečių logikos ir menko proto išsivystymo. Jei ką klerikalai peikia, delto tai laikyti geru— štai tas menkumas proto. Bet čia pats autorius kaip tik ir pasirodo savo... proto kalibrą. "Sandaros" straipsnyje klerikalų antipatijos L. P. S-ai buvo nurodytos tik kaipo persergiantis ženklas, ką anglai pavadintų "danger signal;" argumentai gi seka toliau. Bet "didysis" O. K. protas negali to apimti, pas jį nėra perspektyvos, jam artimesni dalykai netik išodo, bet ir "yra" didesni. Nekalbėkime daugiau apie protų pagyras...

Visi tie dalykai — asilų manipuliacijos, proto didumas (savo) ir mažumas (kitų) — tai tik įžanga tam, kad pamindžioti po kojomis Liet. Pil. Sąjungą. Sąjunga turi gabius vedėjus, tie patys atrems jiems daromus priekaištus. Čia tik dirstelsime į klerikalų pasigyrimus, įsiskverbubius į to "didžiojo proto" argumentus.

Sako, kad L. P. S. kenksminga L. Bonų pardavinėjimui, ir kad 90% bonų yra išpirktas katalikų. Ir "menkas" protas (jei ne perdaug menkas) supras, kad L. P. S. bonams nekenkia, nes pati yra pasidėjus tikslą varyti bonų pardavinėjimą. Priekaištai, kaip "vidutiniam" protui aišku, yra delto L. P. S. daromi, kad kelrikalai bijo, kad Sąjunga neparkirstų Tautos Fondo, kurio kraują čiulpdami klerikalai savo gyvybę palaiko. Raudonasis Kryžius?... a, da tas abejotinas, bet Tautos Fondas, tai pieninga karvutė! Ir L. P. S. gali užtrukdinti tą karvukę. Tad užia! ant L. P. S.!

Kad katalikai išpirko 90% L. Bonų, apie tai nesiginčysime: katalikų yra daug, (didžiuma "sandariečių" yra katalikais) ir katalikai daug bonų išpirko. Bet štai klausimas: kiek bonų KLERIKALAI išpirko? Ar išpirko nors 9 nuošimtį? Abejotina ir tiek! Ir kuo čia girties?

Nepamirškime ir to, kad klerikalai elgėsi upais: sykiais jie buvo prielankųs bonų pardavimui, sykiais — priešingi. Kada L. Misija pareikalavo atskaitų nuo Fondų, tai klerikalai apskelbė atvirą boikatą Misijai, kurios globoje buvo bonų pardavinėjimas. Ir dabar girtis bonų pirkimu, po tokių pasielgimų, ir neparausti iki ausų, tai reikia ypatingos Dievo dovanos arba storai apkerpėjusios sąžinės. Ir tokiems pasigyrimams gali patikėti tikrai tik (anot "Darbininko") "asilai."

PASTABOS.

Viename Lietuvos, Kaune išeinančiame laikraštyje randu sekantį to laikraščio atsiliepimą: "Kunigai, viršaičiai ir visi provincijos inteligentai! — ar esate tikri, kad jusų valsčių gyventojai žinos apie "N. N." ir yra skaitę nors vieną "N. N." Nr. Atminkite, kad jusų šventa pareiga šviesti tą liaudį, iš kurios jus esate kilę."

Tokis pat atsiliepimas labai tiktų musų amerikiečių biznieriams ir profesionalams, kurie tik gyvena ir gerą biznį iš lietuvių padaro: "Ar pažįstate "Sandarą" ir kiek prisidėję esate prie jos parėmimo, kuris tai laikraštis kovoja už Lietuvos demokratišką neprigulmybę.

* * *

Socialistų šaukiantis obalsis yra: "Visų šalių darbininkai vienykitės! Jus nieko nepralošit, tik retėžius."

Juozapinių organas, norėdamas pamėgdžioti socialistus, nukalė savo obalsį: "Viso pasaulio darbininkai vienykitės Kristuje, po bažnyčios vėliava, visuomenei gelbėti." Ką jau bažnyčia išgelbės darbininką, tai mes jau žinome... Daugiaus pavergti ponų globai, tai bažnyčia, tiesa padėjo ir ponai - lenkai dabar po bažnyčios vėliava kovoja ir nori pavergti Lietuvos gyventojus.

DAUGKENTIS.

Nuotrupos.

Kad "Dar-kas" pasipirko naują presą, tai "garsi jųjų poetė supynė poeziją — ištrauka:

"Tik pažiurėti gana, jog tai stovi mašina." — Neužilgo turbut reikės vėl tai pačiai poetei supinti poeziją sekančiai:

"Tik pažiurėti gana, jog čia buvo mašina."

Ah ir vargas toms poetėms!

* * *

So. Bostono vyčiai, išvydę "Sandaroje" jųjų nupiešimą, tik linksmai skaito, sakydami: "taip teisingai nupieštas visas musų stovis." Kas-žin ką mano kitų kolionijų vyčiai?

* * *

Kada Liet. Steigiamasis Seimas svarstys klausimą, kad nustoti mokėti kunigams ir vikarams algas?

* * *

"Žvaigždė" taip silpną šviesą turi, kad negali nei Philadelphijos bažnytinių sklepų apšviesti.

* * *

Daugkentis "Pastabose" prie ištraukos iš savo draugo laiško priduria, kad chicagiečiai inteligentai parodytų didesnį veikimą, apart šachmatų. Dar klausimas: ar jie pasiganėdina šachmatais? Ar tik ne praktikuoja ir tuštinimą stikliukų?

* * *

Meksikos valdžia pasiuntė atstovą į Rusiją. Na, tai bolševikų valdžia turės progos apkalbėti, kokios revoliucijos geresnės.

* * *

Bereikalo Pašalinis atsiprašo, kad kas nemanytų, jog dr. Purickis uždėjo lentą ant kaktos ir p. Mastauskui. Turiu pridurti, kad netik p. Mastauskui uždėjo lentą ant akių, kad gėdos neturėtų, bet dr. Purickis turi užsidėjęs net kelias lentas.

* * *

Patartina p. Česnuliui užsiimti savo senobine profesija, t. y. čeverykus dirbti, vietoje peizoti Lietuvos Šaulius. Berods, Monteloje pradeda darbai geriau eiti čeverykų išdirbystėje.

* * *

Lietuvai nepriklausomybę iškovojus, Lietuvos kunigužiai pradėjo virsti į daktarus. Į ką Amerikos lietuvių kunigai pradės virsti, kad nebegalės sužvėjoti į Tautos Fondą?

* * *

Anuose metuose, kad "Gabijos" draugija sulošė operą "Velnias išradėjas", tai Father Fabijus "prisipažino", kad jį įvedė kostiumai į pagundą. Na, į kokią pagundą įvedė Chicagos Ig., kuris aprašė "Drauge" komp. Miko Petrausko koncertą? Ir bėda su toms "duchovnoms" ir "pusduchovnoms" asaboms!

* * *

"Duchovnos" asabos labai įpratę ką nors reformuoti, kaip tai: Romos papa moterų "dresias", Pittsburgo tėvelis Kazėnas savo parapijonams antausius ir t. t. Butų labai gerai, kad jie patys susireformuotų nuo taip daug skystimėlio 100% alchoh. vartojimo. Tada nereikėtų raudonos nosis nešioti.

* * *

Verpetų poetas, sako, nardėsi po "trefnas" padanges. E-e, tai vis-gi progresas.

* * *

Pittsburgho komunistai taip nusiminė sandariečių pasekmėmis, kad vaikščiodami gatvėmis, iš to piktumo, akmenis spardo.

Father Fabijonas taip nudžiugo, kad tapo Misijos nariu "Mastas", jog žada statyti "Perkuną." Atsargiai, Father, kad nesulužtų. ŠTEINA.

Dr. Rudolfo Holsti

Finlandijos Užsienių Ministerio Gražus Žodžiai.

(Jisai kalbėjosi su New Yorko Heraldo reporteriu, kapitonu Francis McCullagh, kaip Baltiko naujosios šalys, po visų nuplėšimų ir mušių, nukentėtų nuo rusų, vokiečių ir bolševikų, žengia dideliais žingsniais pirmyn kas viena ir ketina ristis į koartimiausį susipratimą tarp savęs. Pasikalbėjimas buvo kovo 20, o laikraštyje tilpo balandžio 17-tą, 1921.Jo kalba taip graži,taip tinkanti šioumi laiku šioms visoms mažoms Baltiko šalelėms, kad aš ją negaliu praleisti nepadavęs nors keletą ištraukų musų diplomatų ir musų žmonių patėmijimui).

Jis pradeda:

Kad aš pamislinu, kaip apgailėtiname padėjime šias šaleles paliko vokiečių ir rusų atsitraukimas, aš tik stebiuose, kaip toli pirmyn jos nužengė. Rusai išvežė viską, ką tik galėjo; vokiečiai paėmė tą patį žiupsnelį, ką rusai buvo palikę; o potam raudonieji sudaužė viską, ką negalėjo panešti.

"Estonija vienu laiku turėjo savo kasoje tik 30,000 rublių, bet mes jai paskolinome 40,000,000 markių. Kaip prie tokių sąlygų šios mažutėlės šalelės sugebėjo taip trumpu laiku nužengti pirmyn taip toli, kaip jos nužengė beveik negalima suprasti.

"Penkių naujų valstybių pasirodymas Baltiko pakraščiuose yra gana svarbiu atsitikimu visai Europai net ir šiame didžių atsitikimų laiko bėgyje. Kaip civilizacijoje, taip tikėjime jos visos panašios Vakarų Eurojai, ir visai neteisinga butų, todel, patol vėlinti jų pripažinimą, pakol visa Rusijos žmonių massė nepasieks tą patį išsivistymo laipsnį, kurį jau šios šalys pasiekė."

Parodo Klaidą Tokiame Protavime.

"Jei daryti taip, butų tas pats, kaip kad mokslainėje patol reikėtų sulaikyti visas aukštesnes kliasas, pakol jos nedasivytų visi vaikai tinginiai - negabėliai. Man išrodo, kad reikėtų gelbėti ir raginti visas šias šalys kiek tik galima, pirmiaus jų nepriklausomybes pripažinus de jure.

"Kokį puikų pavyzdį pramonėje, tvarkiame išsiplėtojime ir politiniame rimtume jos parodis Rusijai, ji pati negalės praleisti tą įtekmę neatjautus, nežiurint, kokios formos valdžią ji galygale priims. Kaip tik Rusijos žmonės pamatys veikiančias dirbtuves, užganėdintus darbininkus, uždirbančius geležinkelius, bujojančius uostus ir patenkintus kaimiečius šiouse kraštuose, kurie kada tai priklausė jos imperijai, jie negalės nebuti milžiniškai nustebinti, ir joki teoristų visi klaidaprotavimai neįstengs prašalinti šį puikų reginį.

"Greitas tėmytojas galėtų gal jaustis prielankiu spręsti pagal dabartinės rodiklės, kad Finlandija ir šios naujos šalys niekados negalės apleist sutarime viena su kita ir su seniai gyvuojančiomis Baltiko karalystėmis, bet, paimant ištikrųjų, tie nesusipratimai, ant kurių tokis sprendimas butų pamatuotas, yra tik paviršutinės vilnytės, o ne bedugnė, kurią tiltas negalėtų perkirsti. Dabartiniai musų ir švedų ginčai link Aland salų ir tie tarp lenkų ir lietuvių apie Vilnių yra tik tuomlaikiniai. Skandinavų karalystės ir šios naujos respublikos, ištikro yra sujungtos senovės politinių rišių atsiminimais ar pasitikėjimais užmegsti viena su kita sau naudingus rišius pirklyboje kada nors vėliaus.

"Estonai iš paėjimo yra artimi mums; Lenkija ir Lietuva turi stipriai Lotinų civilizaciją; ir dirstelėjus į žemlapį, akimirksnyje pasirodo, kaip neišvengtina bus geografiniam artimumui, pirklybiniam santikiam ir abelnam labui nesuvesti mus visus kruvon. Švedų liuosnoriai pagelbėjo išliuosuoti Estoniją. Estonų liuosnoriai įžengė Latvijon prieš Bermondą. Trumpu laiku visos nesutikimo dabartinės priežastys bus parašlintos, ir finai, estonai, latviai, lietuviai, lenkai, švedai ir danai gelbės vieni kitiems Baltiko pakrantėse."

Britanams Kiemo Durys Atdaros.

"Aš nekalbu apie Vokietiją ir Rusiją, bet aš nematau priežasties, kodel šios dvi galybės negalėtų taipgi buti sėbrai viena su kita, ir tai net kožymiausisėbrai taikos tvarkime. Butų nesąmonu, žinoma, nepatėmyti, kad šios dvi šalys galėtų sueiti kruvon grąsinime Anglijai, kada nors tolimoje ateityje; šį tai galimą atsitikimą mes turėjome omenyje, kada mes įgyjome **kiemines duris** palei Pečenegą, prie kurių ketinome privesti geležinkelį ir kuriomis mes visad galime susisiekti su Didžiaja Britanija, vasara ir žiema, be važinėjimo per Baltiką. **Bet šis dalykas, žinoma, yra vienas iš tų labai tolimų nuotikių, apie kuriuos kas viena užsienių reikalų ministerija turi protauti iš anksto.**

Aš paantrinu, aš nematau jokios priežasties, kodel šios visos tautos Baltiko pakračiuose ir Įtakoje Finlandijos negalėtų bendrai darbuotis sutikime; ir aš nemanau, kad nepriklausomų respubligų gyvenimas tarp Rusijos ir Baltiko gali marių naudojime kenkti Rusijai daugiaus, kaip kenkė Vokietijai Danijos, Belgijos ir Holandijos gyvavimas naudojime šiaurinių marių.

Šie pasenę didžių imperijų tvirtinimai, kad mažutės pajurinės viešpatystės nedaleidžia jas prie atvirų marių, niekad nepadarė manyje jokį įspudį. Atmena man Napoleono pašaipą. Vokiečiai tankiai sako, kad Holandija, tai tik dumblas iš Vokietijos upės, bet Holandijos gyvenimas nepakenkė Vokietijai pastoti galinga vienu laiku jurine viešpatyste; taip pat, tokiu budu nepriklausomų respublikų gyvavimas Baltiko rytiniame gale visiškai nekenks Rusijos pirklybai tomis marėmis.

Tikrai sakant, tų nepriklausomų respublikų gyvavimas tik gelbės Rusijai, nes dvi iš jų yra apgyventos juriniais žmonėms, apdovanotais didele pirklybos energija, ir jei man bus daleista pasakyti, taipgi ištikimybos reikaluose reputacija. Iš abiejų pusių, kaip del savos, taip ir Rusijos gerovės, jos visos turi nuoširdį norą gelbėti Rusijos pirklybos išplėtojime.

Naujoji Rusija, nuo kurios mes visi taip daug laukiame, galės naudotis specialiais transportacijos įrengimais per Finlandiją; per Estoniją ir Latviją, taipgi, ir manau, kad sakau tik gryną teisybę, nurodydamas, kad Latvija ir Finlandija aprupins Rusijos svetimtautinės pirklybos susisiekimą iš šiaurės Rusijos geriaus, nė kaip pati Rusija galėtų aprupinti. Jos abi gali apturėti didelę naudą sau, pagelbėdamos tai pirklybai, ir butų didelis nesupratimas savo reikalų, jei jos mėgintų jai kenkti, nes tai butų lygiai, kaip ir žmogus, norėdamas atkeršiti savo veidui, nupiautų sau nosį.

Nežiurint į tą viską, randasi sviete supartimas, buk tai ateityje Rusijos valdžia turi butinai gauti teisę išlysti į Baltiką, dėlei to, buk tai tik ji viena gali duoti didžius vyrus. O ištikrųjų, yra visai atbulai, ypatingai, kas lytisi pirklybiniam, techniškam ir tvarkiniam reikalų atlikimui. Didžioji Rusija gimdo mažuosius vyrus, o jos parubežinės mažosios valstybės gimdo didžiuosius vyrus. Ir da mes rasime, aš manau, kad, iš priežasties vakarinės Europos valdininkų protavimo ir papročių šiose parubežinėse šalyse, bus galima vakarų šalims lengviau suprasti ir su jais veikti, nė kaip su slavų mystikais ir teoristais Maskvoje, kuri jau negalės vėl gauti tuos prakilnius vyrus iš Finlandijos, Lenkijos ir Latvijos.

Nėra abejonės, kad šioje svieto dalyje Rusija yra dideliu klausimu, bet aš visad velik, jig šiam laik darbavausi su Baltiko naujomis viešpatystėmis, nes aš jos pažįstų, nė kaip su Maskvos tuo neatmenamu S p h i n x n, kurį niekas nepažįsta ir apie kurį visi pranašavimai buvo vis klaidingi. Ką-tik dabar aš apturėjau nuo vieno stovinčio augštai bolševikų autoritetežingeidžią žinę apie Rusijos ateitį, ir tamstai papasakosiu ant tiek, kiek yra verta. Štai ką jis pasakoja:

" 'Mes sunaudojom savo visą energiją ir jiegas šiais ketveriais metais besimušdami su musų iš užsienių priešais, tokiu budu, kad pas mumis neliko nieko su kuomi butų galima atbudavoti valstybinį ir kulturinį centrą. Dabar mes atkreipiame savo visas jiegas tokio centro sutaisymui, ir tuomi pačiu laiku laipsnis po laipsniui mes atmesim viską nepraktišką ir ką rusų žmonės negali susiurbti:

"Šis išsitarimas reiškia, kaip aš suprantu, kad bolševizmas bus pamažu perkeistas, ir kad perkeitimo bėgis eis savo keliu pakol į keletą metų, menkai kas

ten to pradinio komunizmo beliks. Svetimo kapitalo pasikvietimas yra aiškus komunizmo principų apleidimas, ir gal, žinoma, socializmo sistema, kuri tenais dabar yra įvykus, negalės išlaikyti taip didžių permainų ir prapuls visiškai, ir bus permainyta visai kuomi kitu skirtingu nuo socializmo. Bet, aš palieku tam pačiam išsitarimui išreikšti, ką jis sako. Butų, iš mano pusės neatsargu kalbėti apie tai daugiaus."

N. B. Finlandijos Užsienių Ministeris, apart daugel kitų žingeidžių dalykų, nurodo, kad Finlandija jau iš pat pradžios nusikratymo Rusijos pančių rupinasi, kaip save apsaugoti strategiškai iš visų pusių, kad jos priešai negalėtų ją vėl paglemžti vergijon. Taipgi, kad ji tuojaus stvėrėsi į sutartis su kitomis tautomis ir dabar griebiasi prie naujausiųjų Baltiko tautų, kad ji galėtų netik ginklu, bet ir pirklyboje apsaugoti save nuo ekonominio nupuolimo, ir kad butų jos žmonės, kaip darbininkai, taip pirkliai ir valdininkai, laimingi kas vienas savo darbe.

V. F. Jankauskas.

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS.

LAIŠKAS IŠ PO ŽELIGOWSKIO.

Pil. V. J. Šauklis iš Ansonia, Conn., atsiuntė mums laišką iš Vilsiaus. Talpiname iš jo ištraukas, kuriose aiškiai aprašyta, kiek lietuviams atsieina nukęsti nuo lenkų.

1921 metuose dienoje 10 mercio (kovo) mėnesio. Šita gromata paeina nuo jusų gimdytojos ir brolio. O dabar mes visi sveikiname savo brolį Domininką... Esam dar iki kolei sveiki, tik, žinoma, labai musų karštas liudas, spakainybės jokios dar nėra, dar paliokais gyvenam, dar nesikrausto. Ale kokias mes kančias kentėjom nuo paliokų, tai nė šuniui neveliju.

Dabar pasakysiu keletą žodelių apie musų kančias. Spalio mėnesį 15 d., 1920 m. atjojo paliokų škadronas raitelių iš Nevainencų Kuršiosna, ryte apie 6 valandą ir apstojo visą sodžių ir pradėjo rubavot ukininkus, peršovė 25 kiaules, 10 avių, 300 vištų; lašinių pas ką rado visus paėmė, karves 6, arklius 2, audeklo, kailius, balakonus ir taipgi jermokus, moterų skepetas, karolius — 30 padvadų išvežė iš Kuršių visokios gėrybės. Dar to negana: aštuonioliką (18) vyrų nusivarė Nevoinonisna ir visus pavieniai nukotavojo. O mušimas tokis buvo: nuvilkę drapanas paguldo nuogus ir kokių drapanų šiltam vandenyje pavilgę ir perkloję ant pečių ir bizunais duoda, paki pečiai ištinsta, tai vėl apvertę per pilvą, paki žmogus negali jokio balso duoti, tai vėl vandenio duoda, kad suvisai neapsloptų. Katro usai buvo, apipešė visai. Revalverį nasruosna arba burnon įkišęs turi ir dziegorių išsiėmęs žiuro ir sako: 5 minutos tau gyvent, jeigu nepasakysi, kur lietuviai arba partizanai stovi. Tai vėl ant rytojaus paleido 6-tą valandą, tai ėjo pėsti pus-šeštos valandos 5-kis verstus, suvisai negalėjo primušti sirgo po 2-3 mėnesius.

Mielas broli, jeigu sekas, paduoti šitą raštą lietuvių Redakcijai, tegul dažinos visas pasaulis paliokų darbus.

O dabar, mielas broli, duodu tamstai žinoti, gromatų nuo tavęs apturėjau morčiaus mėnesio 8 dienoje, 1921 m., ir kaip rašai mums apie 3000 markių polskų, tai mes jokių pinigų neapturėjom ir nežinom, gali pinigų jieškoti.

Dabar, mielas broli, prašau labai gražiai, taipgi ir Juozapo prašau, žinote gerai, kad mes nuvargę labai, ir su duona, ir su drapanomis branguma neišpasakyta, nors ir iš musų sodžiaus nėra žmogaus, kad butų neturėjęs pagelbos iš Amerikos iš giminių. Ir jeigu siųsit pingus, tai ant Kauno, tai visi apturi.

Ir su Dievu, pasiliekie sveikas ir mes liekame sveiki.

Motiejus Černauskis.

"ELTOS" ŽINIOS.

(Tąsa nuo 1 pusl.).

ir teisingiausia išskaitliavus "Algų nustatymo Valstybės apdraudimo įstaigos valdininkams įstatymą" ir No. 3 priimti "Žemės Ukio ir Valstybės Turtų Ministerijos etatų sumanymą" (I skaitymu).

Atst. Kriščiunas siulo No. 4 priimti "Žemės Reformos įstatymo sumanymą." Pasiulymai priimti.

Vyriausis sekretorius Natkevičius perskaitė gautus raštus, kurie paskirstyti Komisijoms svarstyti.

Perskaityta **at. Galdikienės** paklausimas Ministerių Kabinetui, kodel buvo daryta krata pas Lazdynų Pelėdą, jieškant lenkiškų proklamacijų.

Toliaus eina **"Pradedamosios Mokyklos įstatų sumanymas"** (I skaitymo tąsa).

MUSŲ GIMNAZIJOS.

Telšių gimnazijos mokinių tėvai balandžio 4 d., Gimnazijos salėje turėjo savo pasitarimą. Išrinktas komitetas: pirmininkas kun. P. Kurzonas, nariai: kun. Dagilis, Kenstavičius ir Svilienė; be to išrinkti dar 8 nariai pilnam tėvų komiteto sąstatui. Nutarta, kad visi mokytojų tarybos nutarimai doros žvilgsnių butų vykinami, kad mokiniai lankytų rečiau (vieną kart į mėnesį) vakarus, kad mokytojai lankytų mokinių butus; įvedama mokinių uniformą.

Daug ginčų kilo klausimu, ar Telšių gimnazija turi likti privatinė "Saulės" dr. gimnazija, ar valstybinė. Už "Saulės" gimnaziją balsavo 40, už valstybinę 48. Tad Telšių gimnazija liko "Saulės" gimnazija, kaip lig šiol buvo.

"Vilnius" rašo: "L. Zemkauskaitė, 17 metų šoko nuo Užupio tilto upėn, kad nusižudžius. Bet praeiviai ją iš vandens ištraukė. Nelaiminga nugabenta Savičo ligoninėn, kur pasisakė, kad neturinti ko valgyti."

"Vilniaus" pranešimu, lenkų laikraštis "Gaz. Wil." skelbia šitokią žinią, neparodymas šaltinio, iš kur ji gauta: "Berlynas, buvusis Lietuvos prezidentas Smetona pasakė Rygoje, jog lietuviai žino iš viršaus, kad konferencija Brukselyje neduos vaisių. Lietuva nori, kad derybos apie Vilnių įvyktų, pirmininkaujant anglui, kaipo tarpininkui - teisėjui."

"Litva" pranešimu, nuo 1920 m., spalių 29 d. iki 1921 m., vasario 1 d. iš Vilniaus krašto į Lenkiją buvo išvežta žalios medžiagos ir prekių 49,684 pudai. Iš Lenkijos į Vilniaus kraštą buvo įvežta: bulvių — 7,500 pudų; druskos — 59,065 pudai, duonos ri miltų — 35,437 pudai, degtukų — 2,500 skrynelių; anglies — 3,750 pudų; knygų — 437 pudai.

Per tris mėnesius Vilniaus apygardos buvo beveik visai neaprupinama knygomis, degtukais ir angliu.

Lietuvos Vyriausybė gauna lenkų okupuotų Lietuvos kaimų skundus, kuriuose prašoma kreipti domėsį į jų vargingą gyvenimą. Viename lenkų okupuoto M. kaimo pranešime, arti 200-tų gyventojų pasirašyme, skundžiasi, kad lenkų valdžia rekvizuoja visus gyvulius, javus, lenkų kareiviai atima visą maistą, nepalikdami nei šeimynoms, ko misti. Be to lenkai leidžia gandus, buk tas kaimas davęs lenkų valdžiai parašus, norįs jai priklausyti, tuo tarpu, to kaimo gyventojai, lenkų valdžios įvairiais budais persekiojami ir verčiami, nei vienas savo parašo nedavė.

Tautų Sąjungos Kontrolės Komisija yra gavusi iš lenkų vyriausybės atstovo Vilniuje pranešimą, kad lenkų Vyriausybė sutinkanti įsileisti iš Kauno Vilniun traukinį su pabėgėliais, paeinančiais iš Vilniaus srities, šeštadienyje, balandžio 9 dieną, sulig sąrašo, kuris buvo musų Vidaus Reikalų Ministerijos Tremtinių grąžinimo Skyriaus sudarytas, lenkų vyriausybei pateiktas ir jos priimtas.

Tas pats traukinys grįždamas, paims iš Vilniaus, pabėgėlius iš Kauno srities sulig sąrašo, man lenkų vyriausybės įteikto ir musų Vyriausybės patvirtinto.

Ignas Jonynas,

Lietuvos Vyriausybės Atstovas prie Tautų Sąjungos Kontrolės Komisijos.

GUDIJA IR LENKIJA.

Balandžio 6 d., Karių Kliubo salėje gudų darbuotojas D-ras A. Cvikevičius turėjo labai įdomią paskaitą, tėma: **"Gudija ir Lenkija."** Gerb. prelegentas pabriežęs, gudus neturint nieko prieš lenkų tautą, kurios tautinės kulturos kovotojai Vilniaus universiteto laikais iškėlę ir gudų tautinį atgimimą,ir kurios politiniai kovotojai 1863 m. sukilimo metų dar kartą prisidėjo ir prie gudų tautinio atgimino judėjimo, kuo griežčiausiai pasmerkė dabartinės lenkų imperialistinės ponų valstybės pastangas pavergti Gudiją. Tos lenkų valdžios pastangos pavergti Gudiją reiškiasi įvairiais budais: 1) tiesioginiu Gudijos inkorporavimu Lenkijon, kaip provincijos; 2) Didžiosios istorinės Lietuvos atsieit ir Gudijos,kaip jos dalies, sujungimu su Lenkija senai sutrukusia Liublino unija, kurios negalį dar atsižadėti lenkai; 3) Gudijos, arba jau paminėtos Didžiosios istorinės Lietuvos, kurią, esą, lenkams pirmiau tektų atstatyti prieš lietuvių ir gudų norus, federacija su Lenkija; 4) kantonų sistemos konferencija, kurioje Minsko kantonas turėtų jungti gudus, Vilniaus kantonas — vadinamus lenkus, atsieit, sulenkintus lietuvius ir lenkais skaitomus gudus katalikus, ir Kauno kantonas — lietuvius, ir kurie kantonai, lenkų supratimu, turėdami savo centru Vilniaus lenkų kantoną, į kurį linktų, kaip du sparnai, Minsko gudų kantonas ir Kauno lietuvių kantonas, butų lenkų įtakoje ir su laiku visai sueidėtų su Lenkija; ir 5) provizoriumo autonomija kantonų sistemos, pavyzdžiui,Minsko gudų, Vilniaus lenkų, kuri sritis kitų plačia juosta nuo Dvinsko per Vilnių ir Gardiną į Lenkiją, ir Kauno lietuvių, kurie autonomingi kraštai,laikui bėgant, lennų numatytu, ir vėl visai prisidėtų prie Lenkijos.

Gerb. prelegentas, aiškiai įrodęs visų paminėtų budų pragaištingumą gudams išvedė, gudus privalant nieku budų neusileisti imperialistiniams lenkų dabartinės valdžios ponams, turintiems begalinius žemės plotus gudų krašte ir dabar manantiems išparceliuotijuos Lenkijos lenkams, nieku budu neleisti lenkams žaliia medžiaga, ypač linais, miškais ir šienu, turtingą gudų kraštą atskirti nuo pasaulio rinkų ir paversti jį į galimiausiai išnaudojamą kolioniją, lygią Afrikos kolionijoms, ir visomis pajiegomis siekti nepriklausomos Gudų valstiečių respublikos (prelegentas pabriežė, esant klaidingą siekimą ukininkų ir proletarų arba visų proletarų respublikos). Prelegentas tvirtai tikėdamas Gudų respublikos nepriklausomybe, baigė savo paskaitą džiaugsminga viltimi, kad gudų kaimynė lietuvių tauta, jau sukurusi ir sustiprinusi savo nepriklausomą valstybę ir taip pat griežtai priešinga lenkų ponų valdžios grobimo siekimams ir dabar jau galinti statyti savo narsią, ginkluotą pajiegą prieš Varšavos ekspansiją, budama brolingai susidėjusi su gudų tauta, padės jai iškovoti nepriklausomybę. Taip pat pasidžiaugė žydų tautos, kuri esanti Gudijos didžiausia tautinė mažuma, aktingu dėjimusi prie gudų valstybinio judėjimo.

LIETUVOS MOKYTOJŲ KONGRESAS.

5-tas Lietuvos Mokytojų Kongresas balandžio 1 d. prasidėjo 9:30 val. ryto.

Iš eilės buvo referuota "Suaugusių Švietimas" mok. Pašakarnių. Prezidiumas pranešė apie Atstatymo Komisairato planus mokykloms statyti. Tam tikslui išrinkta komisija iš: Ubeikos, Gužio Jono, Skabeikos, Gribino, Stulgaičio ir Statkevičiaus.

Toliau "Amerikos mokyklų sistemą" skaitė Matas Šalčius. Seimo narys Kupčiunas skaitė "Įstatymo porjektai pradedamosios mokyklos" pirmas skait. Diskusijose liko daug ginčų ir priimta daug pataisų. Priimta Šalčiaus pasiulymas, kad privatiniam mokyklų kurėjams neduot iš Švietimo Ministerijos lėšų. Mokinių skaičius mokykloje apribuota nuo 30 iki 50 vaikų. Lietuvos Mokytojų Kongresas nutarė, kad egzaminams reikalinga ištirti mok. kom., susidedančios iš mokyklos vedėjo ir dviejų kitų mokytojų.

Įstatymo projektas pradedamųjų mokyklų pertraukiama, ir kun. Tumas referuoja "Tautų kulturą." Po referato tęsiama toliau įstatymų projektas pradedamųjų mokyklų. Kopgresas baigiamas prof. Čepinskio kalba, kurioje dėkuoja Centro Valdybai už sušaukimą.

Lietuvos Mokytojų Kongresas dekodamas Latvių ir Estų Mokytojų Sąjungoms, pasiuntė sveikinimą šio turinio:

"Lietuvos Mokytojų Kongresas nuoširdžiai dėkodamas už taip kilnius pasveikinimus, prašo priimti užtikrinimą, kad Lietuvos Mokytojai niekuomet nesivaizdavo kitaip musų tautos santikių su jusų, kaip tik draugingais ir broliškais ir pageidauja, kad tie santikiai greičiau įsikurintų į realines formas."

Be to išnešta dar pageidavimai:

1) Pirmasai Lietuvos Mokytojų Kongresas reiškia pageidavimą, kad musų Švietimo Ministerija neatidėliojamai į pažangesniasias vakarų šalis, butent: į Vokietiją, Angliją, Skandinaviją arba į Suomiją po vieną mokytoją išstudijuoti švietimo sistemą minėtose šalyse, su sąlyga, kad studijavęs patiektų lietuvių kalba minėtų šalių švietimo sistemos aprašymą su dokumentaliniais daviniais.

2) Lietuvos Mokytojų Kongresas reiškia pageidavimą, kad Lietuvos Vyriausybė perėmusi Palangą, parupintų ten, kaipo kurorte, valstybės dėšomis vasaros metu poilsio vietą ir sanatoriją sergantiems mokytojams ir apskritai švietimo darbininkams ir tų įstaigų tvarkymą pavestų Lietuvos Mokytojų Profesinei Sąjungai.

(Pabaiga bus).

PARSIDUODA KRAUTUVĖ.

Visokių aprėdalų (Dry Goods), tabakai, cigarai cigaretai, kendės, ir mikšti gėrimai. Atsišaukite greitai, nes aš važiuoju į Lietuvą.

J. S. STANAITIS,
423 So. Quoin St.,
Bridgeport, Conn.

Telef. Watkins 2142.

BALTIC STATES BANK

KAPITALAS $250,000.00.

SIUNČIAME PINIGUS LIETUVON perlaidomis ir skablegramais pigiausiu kursu greitai ir teisingai.

PRIIMAME PINIGUS DEPOZITAMS ir mokam 4%.

PERSAMDOME SAUGOS DEŽUTES, $5 metams.

PARDUODAME LAIVAKORTES Į LIETUVĄ ir iš Lietuvos. Keleiviams parduodame Draftus, Keleivių Čekius ir Kredito Laiškus.

VISOKIAIS BANKINIAIS REIKALAIS Patarnaujame teisingai, greitai ir draugiškai.

KREIPKITĖS Į MUS — NEPASIGAILĖSITE.

BANKO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 3 v. p. p. Užsienių Skyrius atdaras kasdien nuo 9 v. ryte iki 5 val. Subatomis iki 7 v. vakare.

BALTIC STATES BANK,

294 Eighth Ave., Kamp. 25 gatv., New York.

KUR GAUTI "SANDARĄ"

Pavienius num. galima gauti kožną savaitę už 5 centus, sekančiose

BRIDGEPORT, CONN.
H. Slavin, 24 Railroad Ave.
CAMBRIDGE, MASS.
P. Bartkeviče, 877 Cambridge St.
LAWRENCE, MASS.
Z. Jankauskas, 70 Lawrence St.
A. Ramanauskas, 101 Oak St.
CLEVELAND, OHIO.
"Dirva", 7907 Superior Ave.
P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave
HAVERHILL, MASS.
S. Zavaldskas, 108 River St.
CHICAGO, ILL.
J. B. Aglinskas, 3238 S. Halsted St.
LOWELL, MASS.
N. Radavičius, 36 Gorham St.
MONTELLO, MASS.
A. M. Lanška, 672 N. Main St.
NEW HAVEN, CONN.
K. Makarevičius, 255 Wallace St.
NEWARK, N. J.
P. Lukša, 314 Walnut St.
NORWOOD, MASS.
J. Pašakarnis, 1100 Wash. St.
WATERBURY, CONN.
K. Ch. Kazemėkas, 797 Bank St.
WORCESTER, MASS.
M. Paltanavičia, 15 Millbury St.
A. TRAINAVIČIUS,
22 High St., Nashua, N. H.

TĖMYKITE VISI "SANDARĄ", NES PRADĖSIME TALPINTI NAUJUS RAŠTUS IŠ LIETUVOS.

Darbininko Draugas

PAIN-EXPELLER

Vaizbaženklis užreg. S. V. Pat. Ofise.

Garsus per daugiau kaip 50 metų.

Tėmyk Įkaro (Anchor) Vaizbaženklį.

KURSAS NUPUOLĖ

Tai geriausia proga daug auksinų į Lietuvą nusiųst.

Greitume nusiuntimo pinigų nieks su manim negal lenktyniuotis; visiems pinigų siuntėjams pristatau kvitas su parašais priėmėjų pinigų.

Laivakorčių agentura į Liepojų, Hamburgą ir visur.

Pasai kelionei į Lietuvą.

Padarymas lietuviškų dokumentų.

Pinigus siųskite per pašto. Money Order. Rašydami pridėkite 2c. stampą ir visados adresuokite:

P. MIKOLAINIS,
53 Hudson Ave., Brooklyn, N.Y.

Lietuviškos Atvirutes

"Sandaros" Knygyne dabar gaunamos sekančios tikrai lietuviškos atvirutes:

KAINA — 2 Už 5c., 12 Už 25c.

1. Lietuvos Ukininko Grinčia,
2. Lietuvos Ukininko Namas,
3. Lietuvos Ukininko Vaizdelis,
4. Vilniaus reginys, žiurint nuo Vilijos,
5. Vilniaus Katedros Bažnyčia,
6. Petro Rimšos "Artojas",
7. Šiaulių miesto rinka,
8. Vasarinis Vilniaus Teatras,
9. Petro Rimšos "Močiutė",
10. Trakų pilies griuvėsiai,
11. Gedimino pilies gruvėsiai,
12. Gedimino kalno vaizdelis,
13. Trakų ežeras ir pilis,
14. Sodžiaus vaizdelis "svečių belaukiant",
15. Šv. Onos Bažnyčia Vilniuje,
16. Dr. V. Kudirka Lietuvos Rašytojas,
17. Lietuvaitės, gražus vaizdelis,

Taipgi sekančios: po 5c., 6 už 25c.:

18. Mikas Petrauskas, liuoso meno dailininkas,
19. Dr. V. Kudirka, Lietuvių rašytojas,
20. Simanas Daukantas, Lietuvių Istorikas.

Į kitus miestus pašta mažiau 4 nesiunčiame. Perkupčiam leidžiam gerą nuošimtį. Pasiskubinkite kol yra. Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:

"SANDARA"

327 E STREET, BOSTON 27, MASS.

Lietuviai Amerikoje

CHICAGO, ILL.

S.L.A. Moterų 208 kuopa gegužės 1 d., 1921 m. parengė šeimyniška vakarėlį Mildos svet. Vakarienės tikslas buvo dvejopas: pirmas, pasmaginti senelio dėdės Šerno (Juozo Adomaičio) bejieges dienas; antras, kad materiališkai parėmus Fondą, kuriuo D. Šernas jo apgailėtinose dienose yra palaikomas.

Vakarėlin svečių atsilankė gana gražus burelis. Tarpe tų sukinėjosi D. Šernas. Buvo nemažai inteligentų, kaip tai: M. Petrauskas, P. A. Nausėdienė, kuri mums yra retenybė. Beto, daug buvo iš tolimesnių kolionijų. Moters patiekė gan gardžią vakarienę, kuriai baigianties p-nia P. Petraitienė pasakė įspudingą pradinę prakalbėlę, pakviesdama P. Ilgaudą, kaipo seną Dėdės Šerno pažįstamą. Po to kalbėjo p-nas Mišeika. Abu kalbėjo trumpai,bet aiškiai nušvietė D.Š. nuopelnus, ir jo šiandieninę padėtį. Kadangi moters visus valgius atnešė už savus pinigus supirkusios, tai liks kiek Fondui.

Gerbiamieji, nors D. Š. yra chicagietis, iš čia jis praleido daug energingų dienų, ir nustojęs jiegų jis pasilieka tarpe musų, kas taip ir turi buti, bet D. Šernas savo darbais, tai yra moksliškais raštais, pasitarnavo nevien chicagiečiams, bet visai Amerikoje esančiai lietuviškai liaudžiai, ir neužginčyjama, kad jo moksliški raštai pasiekė ir Lietuvą.

Todel aš pasiveįsiu pasakyti žodį ir ne chicagiečiams Dėdės Šerno sunkiose dienose užlaikymo reikale.

Gerbiamieji! Mes Chicagoje esam susispietę į taip vadinamą Dėdės Šerno Draugų Burelį. Burelio nariai moka nemažiau kaip 10 dol. į metus, bet tas yra neužtektinai palaikymui Senelio Rašytojo, kadangi šale aprengimo yra duodama nuo 20 iki 25 dol. sąvaitei, kas prie šių aplinkybių yra neperdaug. Todėl nors yra gana geraširdžių, kurie duoda dešimtines ir priegtam rengiami panašųs vakarėliai, vis nėra ganėtinai pinigų visoms išlaidoms.

Todel, gerbiami Amerikos lietuviai, gyvenanti toliau nuo Chicagos, turėkite omenyje musų senelį Šerną: Draugijų ir organizacijų susirinkimuose pratarkite vieną - kitą žodį į savuosius, gaukite vieną - kitą dešimkę. Taipgi tie visi, kurie galite vadovauties patys savim žinote,kad tą atsieksite skaitydami Šerno ar tam panašio raštus, todel jauskitės kaltais jiems, kada jie yra bejiegiais. Jusų kaltė bus atleista, kada jus prisiųsite dešimkę Šerno Draugų Burelio Fondan.

Šerno Draugų Burelio Valdyba:

Adv. K. P. Gugis, — pirm., 3323 So. Halsted St.; A. Lalis— rašt., 1739 So. Halsted St.; vaistininkas Justinas Kulis — ižd., 3259 So. Halsted St.,

Siunčiant pinigus reikia čekius arba money orderius išrašyti iždi. Justino Kulio vardu, ir pasiųsti rašt.: **A. Lalio** antrašu, 1739 So. Halsted St., Chicago, Ill.. **Adolfas L. Lukas.**

NORWOOD, MASS.

Išdirbinių Paroda su Programu.

Balandžio mėn čia koncertas, surengtas Balth School direkcijos. Jame dalyvavo įvairių tautų artistai, dainoriai, muzikantai ir kitoki veikėjai. Iš lietuvių pažymėtini V. Stasevičius su savo žmona ir St. Uždaviniutė, kurie, akompanuojant V. Stasevičiui, puikiai atliko keletą dailės gabalėlių. St. Uždaviniutė sudainavo solo: "Kur bakužė samanota" ir su Paul Stasevičienė sudainavo duetą: "Plaukia laivelis" ir angliškai "Kregždutę." V. Stasiulevičius pasirįžęs pasidarbuoti dailės srityje, kas yra pagirtina. Malonu ir tas, kad V. St. su savo mokinėms dainininkėms turėjo progą pasirodyti minėtame koncerte, kas nemažai užinteresavo svetimtaučius.

Taipgi tame koncerte buvo išstatyta įvairųs rankų išdirbiniai. Buvo paroduoti ir liet. moterų rankų išdirbiniai, iš ko svetimtaučiai patyrė, kad liet. moterys yra gabios išdirbystėje ir net pralenkusios kitatautes.

Stebėtina, kaip šią lietuviams malonią pramogėlę iškentė nepaminėję "Darbininko" korespondentai? Juk kartais jie nuduoda beesą dideli patriotai. Turbut delto, kad tas viskas dėjosi ne po bažnyčia. Nes, mat, klerikalams šventa, prakilnu ir tautiška tiktai tas, kas buna po bažnyčia, o ne viešose įstagose. Jei, daleiskime, po bažnyčia ir višta nusigiedotų, tai ir tai jie priskaitytų prie šventų dalykų. Berods, vienas iš tų klerikališkų pašlemekų kartą per "D." ambrijo, kad minėtas dailininkas V. S. negalįs dviem ponams tarnauti. Mat V. S. vargoninkauja lenkų bažnyčioje. Gerai, dabar jau žinosme, kur klerikalų Dievaitis. Reiškia, V. S. tarnavo liet. bažnyčioje, tai garbino lietuvių poną, o dabar tarnauja lenkų bažnyčioje, tai tarnauja lenkų ponui. Išeina, sulig "D." korespondento išrodymo, kad pačiam Dievui niekas netarnauja: vieni tarnauja lenkams, antri lietuviams, treti žydams ir t. t. Už tokį išrodymą tasai "Dar-ko" korespondentas vertas pagyrimo, nes daug kas da tebetiki, kad vargoninkai tarnauja Dievui, bet mat ne. Taip tai ir aš sušuksiu su tuo "Darko" pranašu, kad ir kunigai ir vargoninkai tarnauja dievaičiui doleriui, k d numalšinus pilvų revoliucijas. O jeigu kurie netiki į dievaitį dolerį, tie gan greitai netenka dušių ir neturi ką ganyti. **Pavasario Kregždutė.**

DETROIT, MICH.

Balandžio 28 d. atsilankė du klerikalų bernai: Dr. Rutkauskas ir Kneižiukas, su prakalbomis. Aš-gi girdėdamas, kad kalbės daktaras ir redaktorius, o ypačiai, kad daktaras Rutkauskas, tiktai grįžęs iš Lietuvos, sakau, tai bus žingeidu pasiklausyti. Na, nueinu į svetainę, žmonių apie 50. Bet tas man nesvarbu. Užšoko garsusis Uosis ant pagrindų ir kad jau pradės girti, net susiriesdamas, daktarą, girdi, šis vienintėlis iš išeivijos, kuris tiek daug pasidarbavo Lietuvai. Bet taip jam bestrapaliuojant ir nesurandant, ką anas butų gero padaręs Lietuvai, užbaigė taip: tai pirmutinis žmogus, kuris drąsiai stojo po katalikiška vėliava ir sulaikęs kvapą laukė, kada davatkos pasveikįs. Bet, o šventas Jackau! niekas nei ne plekšt! Tada užraudęs pasakė: daugiau negirsiu ir perstatė D-rą Rutkauską ir nuėjo.

Na, dabar laukiame, ką tas D-ras papasakos. Pradeda nuo laikų, kad jisai apleido Lietuvą budamas 15 metų, kiek išbuvo Amerikos kariuomenėje ir vėl grįžta prie Lietuvos. Pirmiausia pasakoja stebuklą: girdį, pervažiavus Lietuvos rubežių ir net iki Kauno, visur viskas sugriauta. Vienoje vietoje, girdi, bažnyčia sugriauta ir viskas aplink sugriauta, o Viešpaties Jėzaus stovyla nei nepajudinta. Stebuklas!

Kaune, tai visame didžiausia betvarkė: vsos prieglaudų įstaigos pinigus tiktai ima, o nelaimingais nesirupina, tai tie tukstančiais iš bado miršta, net našlės ir našlaičiai kareivių, žuvusių karės fronte, yra visų apleistos ir žydų sklepuose vabalukų kandžiojamos miršta. Bet čia Dievas stebuklą ir vėl padarė, prisiųsdamas D-rą Rutkauską. Rutkauskas tuo griebėsi už darbo ir vieną vaiką nuvežė į ligoninę, o kitam laikrodininkui davė 1000 auksinų, ir taip Kaunas likosi išgelbėtas iš giltinės nagų. Paskui nubėgo pas Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininką pasiteirauti, kad ateityje vėl Kauną neištiktų tokia rusti diena. Bet ar žinote, ką jis tenai išgirdo? Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas pasakęs: jei nori, kad viskas butų gerai, tai imk ir tylėk, ir viskas bus gerai!

Čia mielas skaitytojau sustojęs valandžiukę padumok, ką tas Romos apjakėlis pasakė ant tokios įstaigos, kaip Lietuvos Raudonasis Kryžius, kuris veikia po Lietuvos valdžios priežiura, ir kuris tukstančiams našlių ir našlaičių ašaras yra nušluostęs. O tas klerikalų burnotojas perstatė tokioje šviesoje, kad, rodosi, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įstaigos yra grobikų ir vagių lizdas. Ir tas beširdis tokiu pasakymu tukstančius našlaičių stumia į giltinės nagus, nes daug rasis lietuvių, kurie patikės ir neaukuos Lietuvos Raudonajam Kryžiui. Gal mielas skaitytojau paklausi, dėlko tas žmogus, kuris save vadina kataliku taip nedorai elgiasi? Atsakymas lengvas: kad Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas yra pažangus žmogus Dr. R. Šliupas, tai delto tas, atsiprašant, katalikas taip elgiasi.

Toliau beburnodamas pasakė, kad aukos per Lietuvos Atstovybę ir gi nepasiekia savo tikslo. Na ir taip pripliauškęs visokių niekų, pasisako: girdi, aš apleisdamas Lietuvą sutvėriau venintėlę prieglaudą nelaimingiems po vardu Švento Vincento iš Paulio Draugiją, kur, girdi, teisingai viskas yra vedama, nes į valdybą sušaukęs visas Lietuvos davatkas, o jos pirmininkas Lietuvos "buvusio karaliaus" Urako adjutantas, vyskupas Karevičius.

2-rų atveju norėjo kalbėti apie Lietuvos politiškąją padėtį,bet ir čia nieko nepasakė, apart to, ką visi jau seniai žino, butent, kad Lietuvos valdžia ir visa Lietuva yra nusistačiusi "žut ar but," o Vilnių nuo lenkų atimti, kad Lietuva turi palaikyti didelę kariuomenę, kad jos užlaikymas daug kaštuoja, ir ragino pirkti L. A. P. Bonus. O paskui prasidėjo Mastausko teisinimas. Girdi — jums negalvoje, kokias Lietuvos valdžia misijas atsiunčia, kad ir kuolą atsiųs Lietuvos valdžia, tai jus turite remti ir negalite nieko sakyti. (O ką darė klerikalai, d-ro Rutkausko vienminčiai, kada ne "kuolai", tik rinktiniai žmonės buvo atsiųsti misijos nariais? **Red.**). O dar toliaus štai ką pasakė: girdi, gerų lietuvių reikia Lietuvoje, o čia, sako, kad ir visai butų Lietuvos išsigimėlis atsiųstas, tai mums turi buti geras. Šičia visi žmonės pradėjo juoktis ir vienas atram kas-žin ką pasakoti. Man vienas išeinant iš svetainės šitaip pasakė: girdi, puiki klerikalų logika: kada Lietuvos valdžia atsiunčia tikrą Lietuvos sunų, kurio pirmo rankos yra parašas po Lietuvos nepriklausomybės deklaracija padėtas, tai klerikalai ko neplyšta berėkdami, kad šitas negeras, kad šitas pavojingas, bet kad Lietuvos valdžia atsiųstų Lietuvos išsigimėlį, tai mums turi buti geras! Ir žmogus šitaip pasakęs net pakaušį pasikasė.

Kneižiukas užsilipęs ant pagrindų su savo tavorėliu, kad jau giria, kad siulo, rankas atkišęs, pirštus išskėtęs nori užhipnotizuoti, bet visi tik juokauja. O jis sau vis tik verkia, pasakodamas apie darbininkų vargus. Girdi, tik venintėlis išsiliuosavimo budas, tai rašytis prie L. D. Sąjungos. Sako: mes matėme, kad darbininkai nieko gero negali tikėtis, kad ir iš darbartinio prezidento Hardingo, nes republikonų grograme esą aiškiai pasakyta, kad jie unijų nepripažįsta (bet tas pats "Darbininkas" agitavo už republikonus prieš rinkimus.) Ir toliaus sako: taigi, kaip matote, nėra kitos išeigos, kaip tiktai visiems reikia rašytis prie L. D. Sąjungos ir tada nugalėsime tuos darbininkų išnaudotojus (aš sakyčiau, jei pirmiaus jus nesulipsisite patys su visa Sąjunga į jųjų tarbą). Baigdamas dar pasigyrė, kad jie turi tokią sąjungą ir Lietuvoje, vadovaujamą krikščionių demokratų, kuri taipgi smarkiai kovoja su darbininkų išnaudotojais, kaip ir mes. Na, skaitytojau ir darbininke, čia jau gana aišku, koki tie darbininkų reikalų gynėjai, nes jau visiems teko skaityti Lietuvos laikraščiuose, kad social - liaudininkai ir Valstiečių Sąjungos atstovai visur griežtai stovi už perėmimą dvarų be atlyginimo, o krikščionys demokratai, kad dvarponiams reikia užmokėti. Na, ar negeri gynėjai darbininkų reikalų?!

Lietuvos Pilietis.

WATERBURY, CONN.

Iš Senbernių Darbuotės.

Turbut visuomenei daugiau rupi taip naudingas ir reikalingas darbas, kaip Senbernių Kliubas ir jų mėnesinis organas griauti, negu Waterburio senberniams vykinti. Vos Waterburio senberniai pradėjo garsintis po kai-kuriuos laikraščius apie savo naudingą (? **R.**) sumanymą, tai pirma pasipylė per spaudą musų priešų kenksmingi paškudijimai, negu mes galėjom savo sumanymą pasekmingai toliau varyti, nors išpradžios pasekmės buvo gana puikios, atsišauktė iš kitų miestų pritarėjų su pasižadėjimais paremt musų prakilnų darbą finansiškai ir pasidarbuoti platinimu senbernių organo. Pirmiausia "Tarka" įmaklinėja su nelaimingomis senmergėmis į musų reikalus, vėliau "Sandara" pastebėjo: girdi, Waterburio senberniai turi but pabėgo paskui šešiolikines su savo organu. Bet mums (Waterburio senberniams) šešiolikinės nė senmergės nerupi, nors jos mato pavojų pamatę apgarsinimą "Sandaroje", pradėjo musų darbui kenkti, pradėjo į musų vadus ypatiškai kreiptis, prisiųsdamos iš "Tarkos" iškarpas, kur pastebi senberniams: pasijieškokite po vieną, bet nedaugiau, senmergę, o jos jusų reikalus pilnai aprupįs. Bet mes, senberniai, rankų nenuleisime ir į savo priešus atydos neatkreipsim, kaip patarlė sako: kas rėkia, lai rėkia, o mes savo darbą varykime toliau, o aš užtikrinu, kad pasekmės "siur" bus. **M. Plikis.**

REDAKCIJOS PASTABA: Sykį užreiškėme ir da sykį atkartojame, kad literatura tai nėra žaislė nė senberniams, nė jaunikliams. Mėnesinis žurnalas privalo buti rinmtesnis už sąvaitinius leidinius. Jį privalo vesti žmogus išsilavinęs savo šakoje, literatas, ir jis turi turėti atsakančių sandarbininkų. Ar tie Waterburio "senberniai" (kas jie nebebutų) gali panešti tas išlygas? Vienas - kitas, kurie neva yra iš tų "Senbernių", rašė "Sandarai" apie savo organą, bet nėvienas jų nemoka nė dorai sakinių sudaryti, nė parašyti vienos eilutės, kad joje nebutų 5 ar daugiau ortografijos klaidų. Ir toki žmonės nori buti "leidėjai" "organo"! Aišku, kad tie žmonės nė nesupranta, jog jie nori lipti purvinomis kojomis ant šventos žemės. Kad Lietuva šaukiasi rimtos literaturos, kad esamųjų laikraščių spaustuvės neišsimoka skolų, kad Amerikos lietuviai neturi nė vieno rimto žurnalo — čia manoma gauti iš visuomenės pinigų leidimui "organo" gvildenimui senbernių klausimo, kuris visai nėra klausimas. Keli senberniai (ar kas kitas) gali susidėti pinigų ir leisti kokius nori šlamštus — tai butų jų reikalas. Bet kada šaukiasi iš visuomenės lėšų, atitraukdami aukas nuo tikrai svarbių reikalų, tai tas jau negerai. "Sandaros" Redakcija daro šią pasargą su širdingu noru pagelbėti, o ne "paškudijimui," ir, tikimės, kad pats gerb. M. Plikis supranta, jog Redakcija šiame klausime geriau už jį nusimano. Jei "Senberniai" nori tikrai pasitarnauti literaturai, yra daug kelių tam — jei klaustųsi, jiems butų bent keli nurodyti.

WEST LYNN, MASS.

Neperseniai musų kolionijoje susitvėrė "Birutės" choras ir pagelbstint Cambridge bažnytiniam chorui parengė koncertą. "Birutės" chorą vadovavo p. A. Grigoraitis, Camb. bažn. chorą — p. V. Šereika.

Koncertą išpildė sekančiai: giedojo ir suvienyti chorai, ir atskyrium, ir solistai; buvo ir duetų. Solistams akompanavo A. Grigoraitis. Koncertas pasisekė neblogiausia. Bet negalima palikti nepastebėjus vieno dalyko, tai ve kas: pradžioje p. Grigoraitis užsilipo ant estrados ir paaiškino, kad bus dainuojamos lietuviškos dainos, ir kad viskas eis iš eilės, kaip pažymėta ant programo. Bet sudainavus pirmą numerį, išeina vėl p. Grigoraitis ir aiškina, kad bus dainuojama graži dainelė, lietuviška ir t. t., pabaigęs kalbėti pasakė ačiu ir nuėjo. Žmonės nuplojo. Pabaigus antrą numerį, irgi išeina vėl tą patį pasakoja ir taipgi pasako ačiu. Ir taip visą vakarą vaikščiojo ir vis aiškino. Jau, berods žmonės gerai supranto iš pirmo paaiškinimo, kad viskas bus pildoma iš eilės, kas yra pažymėta ant programo. Iš šalies žiurint pasirodo, kad minėtas ponas myli labai aplodismentus, nes po kiekvieno paaiškinimo žmonės suplodavo. Toks vaikščiojimas daugiau daro triukšmo ir ardo visą koncertą ir susirinkusiems klausymo nervus.

Patartina "Birutės" chorui ir daugiaus koncertų rengti. Labai yra malonu, kad Lynno jaunimas veikia. Tad dirbkime, mieli broliai ir sesutės, dailės srytyje, tuomi pakelsite patys save ir lietuvių tautą.

Lynne Gyvenęs.

WORCESTER, MASS.

Prakalbos su Dainomis.

Nedėlioje, gegužės 1 d., 7:30 val. vak, S. L. A. 57 kp. buvo prakalbos su pamarginimais Lietuvių Suvienytų Draugijų svetainėje, 29 Endicott St. Žinodamas, kad S. L. A. 57 kp. valdyba laikosi savo nutarimo, tai ir skubinau į tą laiką buti svetainėje.

Žiuriu, kad pilna svetainė žmonių, ne tik sėdinčių, bet ir stovinčių. Prisiėjo ir man visą laiką stovėti, bet nesigailėjau.

Prisiartinus paskirtam laikui, ant estrados pasirodė S. L. A. 57 kp. pirm. P. A. Dėdynas, kuris paaiškino vakaro tikslą ir perstatė kalbėtoją teisių studentę p-lę Zuzaną Puišiutę iš Boston, Mass.

P-lė Puišiutė kalbėjo 2-juose atvejuose. Josios kalba patiko visiems, nes ji neužgavo nei vieno žmogaus, nežiurint kokių pažiurų jis buvo.

Ji savo kalboje ragino žmones prigulėti prie didžiausios Amerikoje lietuvių organizacijos — S. L. A. ir naudotis viešu knygynu, įsteigtu S. L. A. 57 kuopos. Ragino skaityti knygas, lavinti protą ir mąstyti ir gyventi savu protu, o ne svetimu ir laikytis tos partijos, kuriai jis daugiau prijaučia: jeigu socialistu, tai buti tikru socialistu, jeigu tautininku, tai buti tikru tautininku ir taip toliaus.

Tarpe pirmos ir antros kalbos buvo renkamos aukos pa-

Tėv. Myl. Draugijos Reikalai.

TĖVYNĖS MYLĖTOJŲ DRAUGIJOS ATSKAITA.
Sausio, Vasario ir Kovo mėn., 1921 m.

ĮEIGOS:

Data	Kp. No.	Iš kur.	mėn. už ženkl.	auk. už knyg.	viso
Sausio					
13	68	Detroit, Mich.	2.5	$50.00	$52.50
13	41	Newark, N. J.	13.00	1.00	14.00
14	149	Portland, Ore.	8.00		8.00
Vasario					
1	9	Pittsburgh, Pa.	16.00		16.00
1	20	Cleveland, O.	20.00		20.00
1	81	Boston, Mass.	13	$3.50	16.50
1	50	Worcester, Mass.	3.50		3.50
1		F. Živatas u žženklelį	$1.50		1.50
1		Liepiutė, Amsterdam		11.67	11.67
15		P.A. Šukys, Cleveland,		7.75	7.75
15	61	Dayton, O.	8.00		8.00
15	28	Chicago, Ill.	20.	1.00	21.00
16	3	Brooklyn, N. Y.	12.50		12.50
16	119	Kenosha, Wis.	13.25		13.25
16	53	Clinton, Ind.	16.00		16.00
16	17	So. Omaha, Neb.	1.00		1.00
16	27	Chicago, Ill.	15.25	3.00	18.25
16		P. Venckus, Burns,Ore.	3.00		3.00
Kovo					
1	20	Cleveland, O.		10.00	10.00
15	155	Philadelphia, Pa.	7.00		7.00
15	81	So. Boston, Mass.	13.00		13.00
15		Pav. Cha. Jankauskas	1.00		1.00
15	28	Chicago, Ill.	16.00		16.00
15	20	Cleveland, O.	6.00		6.00
15	24	Pittston, Pa.	16.50		16.50
15	60	Milwaukee, Wis.	6.00		6.00
			230.0	1.50 62.00	25.92 319.92

Per tris mėnesius įeigų buvo	$319.92
Bėgančių reikalų fonde buvo	$1,544.72
Geležinis kapitalas buvo	2,577.29
Ženklelių liko	$58.50
Balandžio 1 d., 1921 m. yra	$4,500.43

A. B. STRIMAITIS,
T. M. D. Iždininkas.

dengimui lėšų; surinkta $12.50. Paskui sekė dainavimo programas.

Programą išpildė sekančiai: Solo padainavo gerai Worcesterio ir apielinkės lietuviams žinomas dainininkas p. P. Skrickis, tenoras; nors jis jau seniai Worcesteryje dainuoja, bet publika mėgsta klausyti jojo gražų, gerai jau išlavintą balsą. Duetą padainavo p-lės J. Mitrikaitė, soprano ir M. Montviliutė alto; nors tos mergaitės vos kelintą kartą pasirodo ant estrados, bet gana gerai sudainuoja, ateityje, tikimės jos bus geros dainininkės. "Aušrelės vyrų oktetas padainavoa kelias daineles gan pasekmingai.

Kaip prakalbos, taip ir dainavimo programas publikai patiko, ką liudyjo dideli aplodismentai. Paberžys.

IŠ A. L. T. S. KP. VEIKIMO.

(Tąsa nuo 2 pusl.).

tiek, kad likau skaudžiai suvilta, tai faktas.

Toliau A. Abromavičius sako, kad taip dalykams stovint laukęs jisai, ar nepamatys ką nors iš prisirašiusiųjų, bet, esą, iš tų "karštųjų" tautininkų jisai nė vieno nematęs ir t. t... ir jisai nejieškojęs jų nė vieno, kol kas neateis tų pinigų atsiimti ir dokumentų. Jau čia taip neapgalvota, kad praščiaus negalima. Tarsi A. Abrom. nežino, kaip A. Daukas mano siųstas buvo keletą kartų pas jį su tuo reikalu, kad grąžintų pinigus ir narių antrašus, (nes be antrašų negaliu susirinkimą sušaukti). Ir kuomet tik A. Daukas jį matydavo, vis A. Abrom. teisindavosi neturįs su savim pinigų, prisiųsiąs Grinienei. Na, o A. Daukas taipgi vienas iš prisirašiusiųjų. Tai kodel, A. Abromavičiau, jam nedavei? Kodel laukiai taip ilgai? Kam davei, kad prisirašiusieji tave bombarduotų net per laikraščius? O dabar pyksti ir nesąmones rašai, save neva teisindamas? Ar atmeni, kuomet buvai mano name, jau du mėnuo su viršum, ir man paklausius, kas bus su tais pinigais ir narių antrašais? Tu pasakei: dabar su savim neturi, bet busi A. L. T. S. 42 kp. susirinkime ir atsiteisi. Aš su tuo sutikau. O paskui, ar buvai?...

Abromavičiau! Tu su tokiu, neva pasiteisinimu, dar daugiau save apkaltini ir parodai tikrą savo veidą... Perdaug drąsiai išdemonstruoji neištyręs dalyko! Tavo gązdinimai ir bauginimai, ar tik neatsilieps pačiam kada nors? Ar tik nereikės gailėtis ir atsiprasynėt? (Ar užmišrai? jau kartą buvo). Išrodo, kad tavoji "politika" smunka, kaip bandito Želigovskio... Priežodis neklysta sakydamas: "nekask kitam duobę, ba patsai įpulsi."

Dar pirmas man toks nemalonus atsitikimas, kad mano vardas butų valkiojamas "caruko" be "karalystės". Ir kuomet kantrybės styga truksta, štai ką tau Abromavičiau pasakysiu: užganėdinimui tavo cariško budo, drošk tu į Maskvą — ten reikalingi "toki didvyriai" — paskui aukso kardas... aštoniolika vagonų... Proletariatas su vilberiu... šansonetkos... vynas... tik gyvenk ir gėrėkis...

A. L. T. Sandaros administracijos prašau vardan teisybės ir patenkinimui A. Abromavičiaus sugrąžinti jam vieną dol. (jai tas galima?) Lai jisai buna užganėdintas, lai jam kaip jisai sako "karšti" tautininkai akyse nesivaido, o bilą už kiek mėnesių jam "Sandara" siuntinėjote, prisiųskite man, aš padengsiu. Tegul jisai paliekti pilnai užganėdintas. Nenoriu su juo daugiau jokių kompromisų turėti. Ir su šiuom užbaigiu, į jokius jo užmetimus neatsakinėsiu daugiau ST. GRINIENĖ.

LIETUVOS ATSTOVYBĖS AMERIKOJ PRANEŠIMAS

(Tąsa)

Eilės Nr.	Pavadinimas daiktų	Skaičius	Auks. Suma
45.	Žakietų moterų	4464	223,200
46.	Žakietų vaikų	114	3,420
47.	Žekių	740	22,200
48.	Valgomų daiktų	dėž. 9	9,000
49.	Žiurstų	14	280
50.	Cigarų	dėž. 1	1,000
51.	Visokių mažmožių	maiš. 4	400
52.	Marlės	yard. 74	370
53.	Pieno kondensuoto	dėž. 96	1,152
54.	Baltinių	2373	47,460
55.	Antkłodžių	62	6,200
56.	Frenčių	15	900
57.	Cigaretų	490	1,960
58.	Indų, vaistų ir perriš. medžiagos	dėž. 1	600
59.	Tabakos	pak. 1955	7,820
60.	Knygučių	št. 11	110
61.	Skepetaičių	135	675
62.	Siulų	šp. 146	1,168
63.	Guzikų	tuz. 22	110
64.	Baltų chalatų	št. 12	1,200
65.	Medžiagos paklodėms	yard. 50	2,500
	Viso		Auks. 1,724,026

Dėžės arba baksai, atėjo Kaunan trimis atvejais: pavasarį, vasarą ir rudenį 1920 metais. Išsiųstų iš Amerikos dėžių ne visos gautos. Nekurios atėjo sulužusios, pustuščios ir visai tuščios; tuščia buvo dėžė su antrašu: prezidentui Smetonai. Keletas dėžių tokios pat rušies gautos nuo p. Kaupo. Dar rudenį užklydo 13 gerų dėžėlių iš Bostono, nesulužusių.

Surašant, suskaitant ir įkainuojant nebuvo daryta skirtumo tarp daiktų gautų nuo Lietuvai Gelbėti Draugijos ir nuo Lietuvos Raudonojo Kryžiaus Rėmėjų Draugijos ir iš Bostono.

Drabužiai dėžėse buvo visoki: nešioti ir nauji, daug drėgnų, supelėjusių, net apipuvusių. Įkainavimas to turto paduotas apyskaitoje, nustatytas Komisijos ir siekia truputį daugiaus pusės jo tikros vertės. Per Raudonojo Kryžiaus knygas pereis jis tiktai ant 1920 metų.

Už parvežimą iš Liepojaus Kaunan ir už išsiuntinėjimą į vietas užmokėjo Lietuvos Raudonas Kryžius. Daug išdalintų Kauno biednuomenei daiktų nepateko atskaiton, nes nebuvo galimybės praktiškai tą įvykdinti. Džiaugsmas jų buvo neapsakomas, nors buvo ir nesusipratimų, atspėtų rašte D-ro Graičiuno.

Vis-gi, Amerikečių dovanos buvo tai didelė paspirtis Lietuvos biednuomenei, nukentėjusiai nuo pasaulinio karo, ir musų visuomenė su dideliu dėkingumu prisimena savo užjurinius brolius ir seseris; porą milijonų auksinų, įlietų Lietuvos gyniman, turėjo atsilieipti žymiai ant jų gerovės.

Ačiu, šimtą kart ačiu! Lenkiam už tai žemai galvą prieš Amerikos tautiečius ir tautietes.

(Pasirašo) **R. Šliupas.**
Vyr. Liet. Raud. Kryž. Valdybos Pirmininkas.

SĄRAŠAS AUKŲ, GAUTŲ IŠ AMERIKOS 1920 M. PINIGAIS.

Eilė	Data	Kas ir per ką siunčia	Kv.	Auks. sk.
1.	23 bal.	Bostono lietuviai, per Lithuanian Sales Corporation	77	200,00
2.	27 bal.	Šv. Petro ir Povilo Draug. Bostone	85	200,000
3.	27 bal.	Šv. Petro ir Povilo Draug. Bostone	86	400,00
4.	27 bal.	Šv. Petro ir Povilo Draug. Bostone	87	1000,00
5.	27 bal.	Liet. R. K. Rėm. Dr-ja, per Užs. Reik. Minist.	88	250000,00
6.	10 geg.	Amerikos Liet. Cent. Kom., per Liet. Ats. B-vę	96	75000,00
7.	11 geg.	Amerikos Liet. Cent. Kom., per Liet. Atst. B-vę	101	75000,00
8.	11 geg.	Brocktono Lietuvių Šelpimo Kom-tas M. Abračinskas ir J. Kodis	102	104000,00
9.	11 geg.	Šv. Jurgio Dr-stės, Hoosick Falls, N. Y. Kasiulis	103	17120,00
10.	11 geg.	Port Chester'io lietuviai, p. Ivanauskas	104	4880,00
11.	11 geg.	New Britain lietuviai, p. Aržiulaitis	105	24480,00
12.	26 geg.	Iš Bostono p. Kovaliauskas	188	515,00
13.	26 geg.	Iš Bostono p. Kovaliauskas	189	782,00
14.	8 bir.	New Britain Liet. Kom-tas, Laisvės Sargų Kuopa p. Šimaliunas	194	1700,00
15.	8 bir.	Keliaujant Lietuvon Amerikos lietuviai p. Jakštis	195	3535,00
16.	12 bir.	L. S. V. F. Sekretorius Bironas	210	3750,00
17.	12 bir.	V. F. Sekretorius Andriulis, Chicago	211	12200,00
18.	12 bir.	Sekretorius Kuosaitis, Chicago	212	4562,00
19.	12 bir.	Sekretorius St. Biškis, New York	213	7562,00
20.	12 bir.	Kazlauskas, Amsterdam, N. Y.	214	121550,00
21.	16 bir.	K. A. Klenauskas, per V. Prezidentą $5	109	230,00
22.	20 bir.	Elizabeth'o lietuviai, pil. Grišis, per Lietuvos Misiją	219	1700,00
23.	21 bir.	P. August. Liutvinas, per Liet. Misiją $100	112	3500,00
24.	25 bir.	Lietuvai Gelbėti Dr-ja, Dr. Kulys, Dr. Graičiunas $5,000.00	113	262171,93
25.	30 bir.	Bostono lietuviai, per Lietuvos prez.	298	7500,00
26.	6 liep.	Nežinia kas, per Liet. Misiją— ček. 3712	307	520,00
27.	6 liep.	Nežinia kas, per Lietuvos Misiją — ček. Nr.3685	308	700,00
28.	6 liep.	Nežinia kas, per Lietuvos Misiją — ček. Nr. 4217	312	4975,00
29.	6 liep.	Nežinia kas, per Lietuvos Misiją — ček. Nr. 4218	313	4820,00
30.	6 liep.	Nežinia kas, per Lietuvos Misiją — ček. Nr. 4219	314	2460,00

(Daugiau bus).

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Tel. S. B. 2488
DR. J.C. LANDŽIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gydytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston, Mass

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Mass. viršui "Iver Johnson" kautuvės
Patyręs dentistas, prieinamos kainos. Atdara subatoms po pietų. Nedėliomis pagal sutartį. Telephonas Park 3310.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu. South Boston.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Biznieriai ir Profesionalai Garsinkitės "Sandaroje."

Pranešimas

Pranešame, kad Darbo Žmonių Knygyno katalogai 1920 metų jau išsibaigė, gi 1921 dar negatavi, todel kurie negavote teiksitės atleisti. Dabar Darbo Žmonių knygyno SANDĖLIS išaugo į taip didelį, kad ta vieta, kurioje dabar yra pasidarė per ankšta, prisieina jieškoti didesnės vietos, kurioje butų galima netik, kad visas Europoje ir Amerikoje išleistas lietuviškas knygas sutalpinti, o ir svetimtautiškų kad nemažai tilptų, tad del tos priežasties reikalinga taipat didelio katalogo, kokio dar lietuviški knygynai niekuomet neturėjo. Parupinimui to, reikia daug pinigų. Taipgi del stokos pinigų ir dėlei dar nežinomos vietos gali buti, kad ims laiko apie keli mėnesiai, kol viskas bus gatava ir todel, brangųs Darbo Žmonių Knygyno rėmėjai, turėdami progos pasinaudokite per draugus, kurie gali ypatiškai atvažiuoti, arba patys atvažiuokite, mes užtikriname, kad čia gausite knygų, kokių kituose knygynuose negaunate, jau dabar turime galybę tik-ką iš spaudos ir jau atgabenta iš Lietuvos knygų, taipgi laikraščiai: "Lietuvos Ukininkas" 10c., "Socialdemokratas" 5c., "Sietynas" 30c., "Aušrinė" 30c., "Trimitas" 20c. "Mokykla ir Gyvenimas 50c. Siųskite užsakymus ir kartu pinigus šiuomi adresu:

J. B. AGLINSKAS,
3238 S. Halsted St., Chicago, Ill.

Ar Jus Kankina Pleiskanos?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jums Galvos Odą Niežti?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųsų Plaukai Slenka?
NAUDOKITE Ruffles
Ar Jųs Norite Apsaugoti Juos?
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui savo plaukų graziais ir tankiais
NAUDOKITE Ruffles
Užlaikymui galvos odos sveikai ir švariai
NAUDOKITE Ruffles
Ruffles galima gauti visose aptiekose po 65c. bonką, arba tiesiog iš išdirbėju per pašta už 75c. bonka.
F. AD. RICHTER & CO.
3rd Ave. & 35th St. Brooklyn, N. Y.

Lietuviška Aptieka
Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių lietuviškų šaknų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.
H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

R.M.S.P.
— į —
EUROPĄ
Dvisavaitiniais "O" Laivais
New York—Hamburg
Sustoja prie Charbourge ir Southamptone
ORBITA ..... GEGUŽIO 21
Liepos 2
OROPESA .... BIRŽELIO 4
.... Liepos 16
ORDUNA ..... BIRŽELIO 18
Liepos 30
1, 2 ir 3 klesos keliavimas. Viskas puikiai įrengta trečios klesos pasažieriams.
THE ROYAL MAIL STEAM PACKET CO.
10 Congress St., Boston.
Arba bile Laivakorčių Agenturoje.

ATYDAI VISUOMENES
Parduodu laivakortes visoms linijoms, per prieplaukas Hamburgo, Bremo, Rotterdamo, Antwerpo ir Liepojaus. Kurie keliausite Lietuvon Balandžio, Gegužio, Berželio mėnesiuose dar laikas užsisakyti vietas, antros ir trečios klesos. Rankpinigių siųskite $30.-00 Money Orderiu. Laivakorčių prekė iš N. Y. į Eitkunus $109.60.
Siučiu pinigus į Lietuvą pagal dienos kursą, reikale — telegramu. Nusiuntimas greitas ir gvarantuotas. Visados kreipkitės antrašu, o busite užganėdinti, A. L. T. S. NARYS.
JUOZO AMBRAZIEJAUS AGENTURA,
168 Grand St., Tel. Greenpoint 5975. Brooklyn, N. Y.

MOTINŲ MODERNIŠKOJI LOPŠINĖ

"Cit neverki mano mažulėli — neraudok, aš tau duosiu BAMBINO čiučia-liulia."
Greičiau bėgki į aptieką ir nupirki 50c. bonką
BAMBINO
Arbatinis šaukštukas tuojaus pašalins kudikio virdurių diegimą ir į kelias valandas sutaisys vidurius ir galutinai pašalins užkietėjimą. "Kudikiai mėgsta ji! Jie prašo daugiaus?"
Motinos! Jeigu jųsų aptiekorius neturi jo, tai prisiųskite 60c. pašto markėmis tiesiog į
F. AD. RICHTER & CO.
3rd Avenue & 35th Street, Borough of Brooklyn, New York City.

Štai Kur Sekretas Sveikatos

Mes paskelbiame visuomenei, kad esame PIRMA DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA VAISTINYČIA visoje Amerikoje, kuri išdirba vaistus, pagal Europos metodą nuo visokių ligų.
Musų atatinkantieji vaistai pergali ligas. Tą jus sužinosite, kaip vartosite musų gyduoles.
Visuose gerose APTIEKOSE visoje Amerikoje galima gauti šias musų liekarstas:
Salutara Biteri dėl vidurių ligų.
Reguliatorius del moterų.
Kraujo Valytojas, kurie pats užvardijimas išaiškina reikalingumą.
Salutaro Linimentas del visokių kaulų skaudėjimo ir kitokių skausmų.
Trajanka Kas-gi dar jos nežino? Tos garsingos namų gyduolės.
Reikalaukite musų surašo veistų ir žolių—siunčiame už dyką. (39)
SALUTARAS DRUG & CHEM. COMPANY
1707 So. Halsted Street, Chicago, Ill.

ŽEMLAPIAI IŠ LIETUVOS

Paskutiniomis dienomis gavome iš Klaipėdos Lietuvos žemlapių, kurios parduodame po $1.25. Tad, kurie norite, pasiskubinkite, nes jau baigiame sykiu su užsakymu siųskite ir pinigus "Sandaros" adresu.

Vietos žinios.

PRANEŠIMAS.

Šiuomi pranešu Bostono ir apielinkės Draugijoms bei šiaip organizacijoms, jog A. L. T. Sadaros, Naujosios Anglijos apskrity's rengia milžinišką išvažiavimą, kuris bus liepos 4 d., 1921 b., Waushakum Parke, Framingham, Mass. Prašome visų draugijų bei organizacijų nieko nerengti minėtoje dienoje, kad nebūtų pakenkimas vienų kitiems.

Rengimo komisijos narys:
V. P. Jankauskas.

MOKSLAS PRASIDĖJO.

Gerb. kompozitorius Mikas Petrauskas turėjo keletą koncertų Chicagos apielinkėje ir pasekmingai, su "Birutės" pagelba, pastatė savo operą "Lietuviškos Vestuvės" su pasididinta orkestracija. Atlikęs didelį darbą Chicagoje vėl sugrįžo į Bostoną ir Lietuvių Muzikos Konservatorijoje po senovei veda dainavimo, kompozicijos ir instrumentinės muzikos mokinimą.

Taipgi prasidėjo repeticijos "Gabijos", kuri rengia pertaisytą ir geriau scenai pritaikytą operą "Pirmosios Gegužės."

"GABIJOS" CHORO REPETICIJA.

Ketvergo vakare susirinkite visi dainininkai ir dainininkės lygiai 8 valandą vakare, Lietuvių name. Sugrįžo musų gerbiamas M. Petrauskas, tad pradedame darbą. Nedaug laiko beliko. Kurie dar norit nauji, galite ateiti šį ketvergą, gegužės 12 d. ir įstoti į "Gabiją."

Jau netoli Pavasario Lietuvių Šventė "Pirmosios Gegužės". Rengkitės visi į puikų teatrą, kurs bus gegužės 28 d., Latvių salėje. Tikietai jau eina visu smarkumu. Pasirupinkit visi nusipirkti tikietus pas gabijiečius. Musų gerbiama V. Sangailienė jau baigia pusę šimto tikietų parduoti. Kas ją sukirs?

"Gabijos" Spaudos Komisija:

Stasys Mockus,
Matas Biekša.

PRANEŠIMAS.

Tėvynės Mylėtojų Draugijos 81 kp. susirinkimas bus pėtnyčioje, gegugės (May) 13 dieną, 7:30 val. vakare, "Sandaros' kambaryje, 327 E St., So. Boston, Mass.

Visi nariai meldžiami atsilankyt į šį susirinkimą, nes bus dalinamos knygos "Lenkų Sąmokslas Lietuvoje" už praeitus metus. Taip-pat šiame susirinkime bus aptariami reikalai kaslink T. M. D. Naujosios Anglijos Apskričio suvažiavimo, kuris įvyks gegužės - May 29 dieną, š. m.

Jonas Žilius, Sekr.

PRANEŠIMAS.

D. ir M. Dar-jos "Gabijos" bus repeticijos operos "Pirmosios Gegužės" gegužės 12 d., Lietuvių salėje. Tad visi, prigulinti prie minėtos draugijos malonėkite ateiti, taipgi ir naujų narių užsiveskite.

A. J. GOTAUTAS,
D. ir M. Dar-jos Rašt.

SUSIRINKIMAS

A. L. T. Sandaros 7 kp. bus gegužės 11 d., savam kambaryje, 327 E St. Prasidės 7:30 val. vakare.

Malonėkite visi buti, nes bus daug svarbių reikalų apsvarstymui ir taipgi bus išduotas pilnas raportas Apskričio suvažiavimo.

Rašt. **A. Rasimavičius.**

SUSIRINKIMAS.

Tėvynės Mylėtojų Draugijos 55 kuopa Cambridge, laikys susirinkimą panedėlyje, gegužės 16-tą, 1921, 875 Cambridge St., E. Cambridge, Mass. Tame susirinkeme bus dalinamos knygos visiems, kurie buvo prigulėję prie Tėvynės Mylėtojų Darjos 55 kp. nuo pat 1912 metų. Todel atsilankykite visi ir naujų narių atsiveskite 7:30 val. vakare.

Kp. Sekr. **V. Jankauskas.**

CAMBRIDGE, MASS.
Istoriškas darbas ir Krikščionių Demokratų Smutkai.

Gegužės 8 d., 1921 m., Šv. Juozapo Dr-jos surengtose prakalbose, kalbėdamas adv. Fortunatas F. Bagočius, sumanė naują istorišką darbą: įsteigti "Birutės Kalno Fondą", kad papuošus ir aptvėrus tą musų tautos šventą vietą. Tam tikslui tuo tapo surinkta $52.76. Adv. F. J. Bagočius pirmutinis aukojo $15.00. Tikimės, kad ir kiti lietuviai tą darbą parems.

Pradėjus plačiau aiškinti dabartinį Lietuvos Krikščionių Demokratų veikimą, vyčiai pradėjo apie svetainės duris, "džekio" prisitraukę ir "džekį" šokti. O jų vadai svetainėje, kaipo visada, budami "komendieriais", armiją prie užpuolimo. Nors ir buvo visi sušaukti į "manervus" tą pačią dieną bažnytiniame sklepe, bet vis-gi nepasisekė, nes Švento Juozapo Draugija turi gerą tvarkos darytoją, kuris į keletą sekundų vyčių generolą "iššiptino" per duris, tad visa armija taip nusigando, kad nei vienas "ondraficerius" nė žiaukt nepasakė, tik dreba netekę savo komandieriaus. Tai gera lekcija krikščionims demokratams.

Venta.

ORGANIZAVIME L. P. SĄJUNGOS APSKRIČIO.
NORWOOD, MASS.

Lietuvos Piliečių Sąjungos 9-tas Skyrius balandžio 27 d. 1921 m., laikytame susirinkime, besvarstant organizavimosi reikalus, kaip nuosekliaus butų darbas varomas pirmyn, rado reikalingu, kaip greičiausiai suorganizuoti Naujos Anglijos Apskritį. Beabejonės, kitos kolionijos ims pavyzdį ir todėlei vienbalsiai nutarta šitą užmanymą paskelbti į laikraščius, kviečiant kitas kuopas šį dalyką rimtai apsvarstyti, ir jai kitos kuopos sutiks, pasidalinti mintimis. Butų pageidaujama, kad praneštų mums savo nutarimus, pažymėdami tinkamiausią suvažiavimui vietą. Pagal musų supratimą, butų geriausia susivažiuoti Bostone. Turėtų buti apskričio uždaotis gauti kalbėtojus, rengti maršrutus, aiškinti L. P. S. tikslą ir buti prisirengusiais sutikti bile vieną darbą, reikalaujantį musų paramos.

Turbut kiekviena kuopa supranta, kaip yra sunku gauti kalbėtojas ir rengti parkalbos, kurios vienai kuopai surengti atsieina gana sunkiai.

Pasiliekam su didele vilčia.

J. M. Pečiulis,

P. L. Vėta, Sekr.

Adresuoti:

15 Sturtevant Ave.,
Norwood, Mass.

SO. BOSTON'O LIETUVIAI PROGRESUOJA.

PRANAS RUPKELIS, lietuvis, žinomas tarpe anglų ir lietuvių, kaipo FRANK RUSSELL, papirko didelį budinką BROADWAY GARAGE su šešiom krautuvėm ant East Broadway, So. Boston'e, prie pat Miesto Namo "Municipal Building." Papirko ir garage biznį" tame pačiame budinke. Jojo žentas, Bronislovas Mačis bus pilnas gaspadorius tame "garage" ir patarnaus visiems kuogeriausiai prie apžiurėjimo "garage" ir prie pardavimo GASALINO, ALIEJAUS, TAJERIŲ, TIUBŲ ir tam panašiai reikalingų daiktų del automobilių.

Budinkas užima apie 19,000 pėdų žemės ir yra vertas, sykiu su bizniu apie **šimtą tukstančių dolerių ($100,000.00)** Taigi yra labai malonu matyti, jog atsirado vienas drąsus lietuvys, kursai stojo į eilę stambiųjų biznierių geriausioje vietoje So. Bostone.

Prie sutaikymo prekės ir sudarymo visų sutarčių (agreement) pirkime patarnavo **Antanas Ivaškevičius (LITHUANIAN AGENCY),** pirmutinis lietuvys agentas So. Boston'e ir dabar savininkas didžiausios lietuvių **REAL ESTATE ir INSIURANCE** agenturos Amerikoje. Ofisą užlaiko po Nr. **361 Broadway, So. Boston, Mass.**

Patartina visiems lietuviams, turintems automobilius, pirkti gasoliną, tajerius ir t. t. nuo p. Rupkelio, nes patarnavimas bus tikrai teisingas ir už prieinamą prekę.

Girdėta, kad p. Rupkelis žada atidaryti krautuvę ir "repair shop", kuriose pardavinės įvairias automobilių reikmenys (automobile supplies); taipgi užlaikys automobilius del pasamdymo visokiems pasivažinėjimams.

Reporteris.

GARAGE

Ant pardavimo arba išmainymo; puikioje vietoje Cambridge, Mass. Turime ir daug pigių "public garage'ių" Boston'e ir apielinkėse ant pardavimo. Kreipkitės į:

LITHUANIAN AGENCY,
361 Broadway, So. Boston, Mass.
Telefonai: So. Boston
605, 1337 ir 31.

LIETUVIŲ NAMŲ BUDAVOTOJŲ BENDROVĖ.

Budavojam visokius namus ir garadžius. Atliekam, gvarantuojamą darbą ir pigiai. Taisom ir maliavojam visokius namus iš vidaus ir iš lauko, ir įvedame elektros šviesas.

Suteikiam visokius patarimus ir teisingus išskaitliavimus veltui, ir padarom vosikius plenus.

Taipgi perkam ir parduodam namus ir ukes. Norinti pirkti arba parduoti namą, kreipkitės pas mus, mes jatarnaujam kuo teisingiausiai.

LITHUANIAN HOME BUILDER CO., Inc.,
409 Broadway, Room 12,
So. Boston, Mass.

Viešas Pardavimas

PER REAL ESTATE AGENTURĄ.

Namas dviem šeimynoms po 5 ruimus su maudynėmis, o kitas namas 7 ruimų su visais patogais įrengimais.

5,900 keturkampių pėdų žemės, vertės $4,800. Parsiduos sulig aukščiausio pasiulymo. Pardavimas bus seredoje, gegužės 18 d., 1921 m., 11 val. iš ryto. $300 imokėt pirkimo dienoje, o likusius per 10 dienų.

MART. E. FITZGERALD, Skolintojas,
89 Cedar St., Roxbury, Mass.
(Prie Highland St.).

PARSIDUODA ŠTORAS.

Grocernė ir bučernė, labai gražioje vietoje ir skaitlingai lietuvių apgyventoje. Biznis nuo seno išdirbtas apie 8 metai, parsiduoda nebrangiai. Taipgi turiu parduoti 3 Progress Shoe Mfg.Co. šėrus,dabar šėras vertas $130.00, aš parduosiu po $100.-00. Dėlei platesnių žinių kreipkitės pas:

S. ZAVADSKAS,
108 River St., Haverhill, Mass.

$80,000

Kas norite su $5,000. uždirbti ant metų $4,985, tas tegul perka šį murinų namą del 12 šeimynų, po šešis kambarius kiekvienai. Namas aptaksuotas ant $90,000. Savininkas miręs, apiekunai nori parduoti. Prekė $80,000, bet parduos už pigiau. Namas randasi Boston Back Bay ant gražiausios gatvės. Metinė renda $14,400 galima gauti ir daugiau. Kreipkitės:

MR. MIZARA,
361 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Strand Lunch

Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Švariai viskas užlaikoma. Valgiai visados švieži ir skaniai pagaminti.

Taigi ateik, o persitikrinsi.

K. BLINSTRUBAS, Prop.
304 W. Broadway,
So. Boscton, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS

Žinomas senas biznierius
ANT. NAUJOKAITIS
208 West Fifth Street, South Boston, Mass.

ATIDARĖ visokių produktų krautuvę, kaip tai Mėsos Markėtą ir Grosernia. Kviečia visus apielinkės lietuvius kreiptis su pirkimu maisto ir kitų smulkmenų, čia rasite geras prekes ir mandagų patarnavimą.

DEL VISŲ!

Taisau visokius čeverykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. Padarau stiprai ir gerai ir pigiai. Užeikite del persitikrinimo. Visiems patogi užeiga, arti Lietuvių svetainės.

A. ABAZORIUS,
301 E. St., So. Boston, Mass.

SKAITYKIT IR PLATINKIT
Tėvynės Ginėjų Laikraštį

"TRIMITĄ"

"TRIMITAS" kas sąvaitę lankydamas savo skaitytojus, praneš jiems įvairiausių naujienų apie politikos ir karo padėtį, pasakos apie musų karžygius — kariuomenės, šaulių partizanų žygius fronte, apie musų priešo nedorus darbus ir klastas.

"TRIMITAS" duos įvairiausių pamokinimų ir patarimų, reikalingų kiekvienam Tėvynės ginėjui žinoti.

"TRIMITAS" dės gražių eilių ir karo dainų, apysakų atsitikimų ir feljetonų iš kovų lauko ir pačių kovotojų gyvenimo.

"TRIMITAS" eina 34 pusl. knygelėmis, papuoštas gražiu viršeliu, žada pradėti eiti paveiksluotas.

Adresas: "TRIMITO"
Redakcija ir Administracija,
Kaunas Laisvės Aleja 26,
LITHUANIA.

Depozituojantiems į
South Boston Savings Bank

INKORPORUOTA 1863 M.

Sutaupinimas per šešis mėnesius, pabaigiančius su Balandžio 18 d. 1921 m. $351,694.27.

Ta suma buvo sekančiai paskirstyta:

Dividento No. 112, metinio paliukio 4½%, priskaityta depozitoriams	**$248,286.76**
Išlaidų išmokėta	**19,062.71**
Valstijos taksų išmokėta	**9,701.25**
Prijungta prie Apsaugos Fondo ir perviršio atskaitos	**74,643.55**
	$351,694.27

ALFRED Y. MITCHELL,
Iždininkas.

Laikrodžiai Atpigo

16 S. Vyriško didumo, šriubeliu varomas, ant 21 akmens, 14 k. kaušiukai gvarantuoti ant 25 metų .... 25 doleriai
Siuskite užsakymus, nes greit gali išsibaigti.

P. VALUKONIS
375 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS.

Lietuvos Atstovybės Amer. Nauji Adresai

I.

Dėlei išgavimo pasų, vizos ant pasportų, affidavitų paliudyjimo pargabenimui giminių iš Lietuvos ir dėlei patvirtinimo įgaliojimų, visokios rušies dokumentų ir dėlei sujieškojimo turtų, bylų vedimo visados kreipkitės prie Lietuvos Atstovybės ofiso: **Lithuanian Legation. 1925 F. Street, N. W., Washington, D. C.**

II.

Dėlei persiuntimo pinigų Lietuvon giminėms, nuo karo nukentėjusiems arba dėlei persiuntimo aukų Lietuvos Valstybės reikalams, Lietuvos Gynimo Komitetui, Lietuvos Šauliams, Liet. Raud. Kryžiui ir kitiems reikalams, o taipgi visais Lietuvos Paskolos reikalais, prekybos ir pramonės dalykais ir dėlei Lietuvių piliečių registracijos rašykite visados šiuo adresu: **Lithuanian Representative, 370 Seventh Avenue, New York City, N.Y.**

Nauja Eilių Knyga

Svetimoj Padangeje Pasaulio Verpetuose

Knyga didelio formato: 7X10 colių, 200 puslapių, gera popiera ir graži spauda, papuošta su daugeliu venetų ir autoriaus paveikslu.

Eilės, dainos ir prietikiai, šešiuose skyriuose. Viso telpa porą šimtų įvairių eilių.

Parašė ir išleido A. J. JOKUBAITIS

Kaina knygos $2.00, bet del sandariečių mes parduosime dabar tiktai po $1.25, todel, pasinaudokite šia proga, užsisakykite tuojaus šią knygą, tuom pačiu paremsite "Sandarą."

Užsisakant ir pinigus siunčiant, adresuokite:

"SANDARA"
327 E St., Bank Bldg., Boston 27, Mass.

ATYDA BOSTONIEČIAMS.

Užlaikome puikiausius trokus dėlei patarnavimo So. Bostono lietuviams. Reikalui prisiėjus: pervežti daiktus iš vieno namo į kitą, arba šiaip ką-kur reikės nuvežti ar parvežti visados kreipkitės, o turėsite gerą ir pigų patarnavimą.

JANKAUSKAS IR PURAS,
327 E St., So. Boston, Mass.

Puiki Lietuviška
UŽEIGA
pas
ANTANĄ TAMULEVIČIŲ
300 Broadway, S. Boston Mass.